

CENTRUL DE STUDII GLOBALE
UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA" DIN SIBIU

Geopolitical Brief

BULETIN DE ANALIZĂ PERIODICĂ

Nov. 2019 – Ian. 2020 (Nr. 3)

AUTORI

Conf. univ. dr. Silviu NATE

Director, Centrul de Studii Globale, ULBS

Conf. univ. dr. Eduard STOICA

Analist, Centrul de Studii Globale, ULBS

Asist. univ. dr. Marius ȘPECHEA

Analist, Centrul de Studii Globale, ULBS

Dr. Andreea STOIAN-KARADELI

Analist independent stabilit în Turcia

Interni Centrul de Studii Globale, ULBS

Alexandra SILEA

Andi BERNAT

Andreea ADAM

Drd. Mihai MELINTEI

Nicoleta CIOBANU

Robert MERCUREAN

Ștefan POPA

Student colaborator, ULBS

Daria Maria SITEA

Această publicație de analiză are un caracter periodic și exprimă punctele de vedere ale autorilor fără a emite o poziție oficială sau a unei instituții publice.

Geopolitical Brief

CUPRINS

Libia și noua hartă a mizelor geopolitice în Bazinul Levant	1
Conf. univ. dr. Silviu NATE	
Criptomonedele între reglementare și provocare. Viziune globală	6
Conf. univ. dr. Eduard STOICA, Nicoleta CIOBANU, Daria Maria SITEA	
Fenomenul „luptătorilor teroriști străini” în Uniunea Europeană	10
Dr. Andreea STOIAN-KARADELI, Alexandra SILEA, Andreea ADAM	
Încetarea Tratatului privind Forțele Nucleare Intermediare – debutul formării unui nou sistem de stabilitate strategică	13
Drd. Mihai MELINTEI	
Încadrarea dronelor militare în sistemul de drept internațional și utilizarea acestora în operații clandestine sau sub steag fals	18
Ștefan POPA	
Exit?	21
Robert MERCUREAN, Andi BERNAT	
Update Europa	25
Asist. univ. dr. Marius ȘPECHEA	

Geopolitical Brief

Libia și noua hartă a mizelor geopolitice în Bazinul Levant

Conf. univ. dr. Silviu NATE

director, Centrul de Studii Globale, ULBS

Opinie

Cele două fronturi de putere libiene

După înlăturarea fostului lider, Muammar al-Gaddafi (2011), două fronturi de putere au apărut în Libia:

- ✓ unul în estul Libiei, condus de **generalul în rezervă Khalifa Belqasim Haftar – comandantul Armatei Naționale Libiene (LNA)**, o componentă a Forțelor Militare din Libia, susținut în principal de Egipt și Emiratele Arabe Unite, și
- ✓ **Guvernul de Acord Național Interimar (GNA) de la Tripoli, condus de primul-ministru Fayez al-Sarraj** care se bucură de recunoașterea ONU și, implicit, la nivel internațional.

Fayez al-Sarraj (GNA)

Khalifa Belqasim
Haftar (LNA)

Sursa foto: [France24](#)

Fiecare conducător libian este susținut de o rețea diferită de parteneri internaționali. Susținătorii generalului Haftar din Tobruk includ Egiptul, Iordania, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite, Franța și Rusia.

Primul ministru Sarraj, din Tripoli, lucrează cu Turcia, Qatar, Italia și ONU. Sarraj are anumite legături și cu Frăția Musulmană stabilind contacte cu reprezentanții săi, în timp ce Turcia îi furnizează arme, drone și instruirea forțelor militare aflate în subordinea sa.

Miza energetică în Mediterana de Est

Descoperirea unor bogate rezerve de hidrocarburi în estul Mării Mediterane a atras atenția actorilor regionali, globali și a giganților energetici.

Având de trei ori mărimea statului Texas, Libia controlează vaste rezerve de petrol, pompând 1,3 milioane de

barili pe zi, în ciuda actualului conflict. Litoralul său mediteranean lung, situat la o distanță de 300 mile de Italia, a reprezentat un punct de plecare pentru zeci de mii de migranți care se află astăzi în Europa, iar granițele deschise din jurul deșerturilor Libiei au favorizat refugii pentru extremiștii din Africa de Nord și nu numai.

Tensiunile regionale au crescut datorită viziunilor diferite ale statelor costiere, unele dintre acestea adoptând atitudini unilaterale.

Agitația Turciei s-a amplificat pe fondul acordului semnat de Grecia, Israel și Cipru pentru gazoductul **EastMed**, cu scopul de a alimenta Europa cu resurse din Bazinul Levantului.

Rezultatul unui dialog regional este puternic influențat de cele două obiective ale Ankarei, considerate nesoluționate în Marea Mediterană de Est: exercitarea drepturilor istorice asupra Ciprului de Nord și garantarea accesului pentru un mare proiect energetic care să includă Turcia.

În 27 noiembrie 2019, Ankara și GNA au **semnat** două acorduri separate, unul privind cooperarea militară și altul cu privire la limitele maritime ale țărilor din estul Mediteranei. Astfel, Turcia alături de un guvern recunoscut internațional în Libia, își reafirmă intențiile în regiune pentru o zonă maritimă partajată. Invocând prevederile Convenției de la Montego Bay, cu sprijinul turc, Sarraj a creat o zonă economică exclusivă care se extinde cu 200 de mile marine în Marea Mediterană, astfel, zonele economice exclusive ale Libiei și Turciei găsindu-și un punct de convergență în mijlocul Mării Mediterane. Cu toate că acest acord nu stabilește suveranitatea asupra fundului mediteraneean, Turcia speră ca mecanismul să poată contribui la definirea drepturilor statelor mediteraneene de exploatare a resurselor de hidrocarburi.

Sursa: [JCPA](#)

Diplomația turcă afirmă că insulele situate în partea opusă a liniei mediane dintre cele două țări continentale nu pot constitui zone de jurisdicție maritimă, sugerând totodată importanța lungimilor costiere comparative și principiul delimitării echitabile. În consecință, Turcia insistă asupra faptului că insulelor grecești și frontului vestic al Ciprului nu ar trebui să li se ofere nicio jurisdicție maritimă.

Memorandumul semnat pe 27 noiembrie 2019 a fost ferm condamnat de către Grecia, UE, SUA, Rusia, Egipt, Israel și Guvernul Libiei de Est condus de generalul Haftar.

Jocul duplicitar al Rusiei în Libia

Președintele Putin a avertizat în iulie 2019 că militanții sirieni din Idlib se infiltrau deja în Libia și pot participa la o serie de conflicte locale. El nu a specificat ce grup jihadist se deplasa în Libia, însă la două zile după declarația sa, o celulă libiană ISIS și-a reafirmat afilierea față de organizația teroristă. În mod clar, miza pentru Libia are potențialul de a atrage un spectru mai larg de actori care au un interes direct în a influența rezultatul acesteia.

Poziția lui Putin este ușor controversată și poate avea legătură cu interesul Rusiei de a masca prezența unor grupuri proxy ruse în această țară.

Influența Rusiei în Libia s-a accentuat în septembrie 2019, după ce Moscova a detașat mercenari pe liniile de front din Tripoli pentru a-l sprijini pe Haftar, stârnind îngrijorare în Statele Unite și Europa, apreciind astfel posibilitatea ca Moscova să susțină escaladarea unui război civil în Libia.

Rusia a introdus în joc avioane Sukhoi, baterii de rachete coordonate, artilerie ghidată de înaltă precizie, precum și lunetiști, folosind același manual regizoral și recuzită din timpul războiului civil sirian – „Este exact la fel ca Siria”, a declarat Fathi Bashagha, ministrul de Interne al GNA. Organizația Națiunilor Unite, care a încercat, dar nu a reușit să asigure pacea în Siria și Libia, a constatat prin trimisul său special că embargoul armelor de opt ani asupra Libiei devine „o glumă cinică”.

Prezența Rusiei în Libia amintește de rolul decisiv jucat în Siria, unde a susținut prin acțiuni brutale regimul lui Bashar al-Assad, asigurându-i continuitate.

Khalifa Belqasim Haftar, în vârstă de 75 de ani, a fost general al armatei Libiene în timpul lui al-Gaddafi și a locuit 20 de ani în Virginia de Nord ca un client al CIA. Revenind în Libia în 2011, el nu a reușit să devină liderul revoltei populare, iar evoluția sa a stagnat. Deși se estimează că forțele sale controlează 80% din teritoriul Libiei, succesul său limitat depinde fundamental de susținătorii săi regionali și, până acum, Rusia pare să gestioneze abil relația cu Haftar.

În noiembrie 2019, generalul Haftar a fost filmat la Moscova în cadrul unor întâlniri cu ministrul rus al apărării și cu șeful grupului Wagner, Yevgeny Prigozhin, aliatul apropiat al președintelui Putin, pus sub rechizitoriu în Statele Unite pentru implicarea în „ferma de trol” care a încercat să influențeze alegerile prezidențiale din 2016.

Asistența financiară a Rusiei ar putea oferi o plasă de siguranță pentru Haftar, dar nu va contribui prea mult pentru a-i

compensa datoriile de 25 de miliarde de dolari, o sumă care amenință să-i afecteze întreaga campanie. Din acest punct de vedere, se pare că asistența financiară și militară a Moscovei nu a fost niciodată menită să fie decisivă; a fost suficient pentru a-l menține pe Haftar la nivelul unui jucător politic intern, dar nu îndeajuns pentru a-i asigura victoria.

Abilitatea Rusiei de a juca ambele părți a fost oferită pe scena publică atunci când Putin l-a primit pe principalul rival politic al lui Haftar, premierul GNA, Fayez al-Sarraj, la Summit-ul de la Soci, în octombrie 2019. În urma discuțiilor cu Sarraj la Soci, Rusia speră să încheie un acord de un miliard de dolari cu GNA în schimbul unui milion de tone de grâu, o mișcare concepută parțial pentru a stimula productivitatea economică a țării, dar și pentru a intra pe o piață dominată de Franța și Italia, contribuind totodată la reducerea influenței UE în Libia.

Baletul european în Bazinul Levant

Conferința de la Berlin despre Libia (19 ian. 2020) pare să aducă un progres doar pe hârtie și să reitereze măsurile deja prevăzute de ONU.

Conferința a fost sortită să eșueze de la bun început, deoarece s-a aflat în contradicție cu relațiile dezvoltate de SUA și Rusia în Orientul Mijlociu. Germania, SUA, Franța și Marea Britanie au fost prezente și suficient de vocale cu privire la necesitatea limitării interferențelor străine în conflict.

Diplomații au rămas ancorați de comentariul lui Donald Trump din 2017 potrivit căruia SUA nu au o prioritate în Libia. Implicarea Germaniei și a altor națiuni ale UE i-ar permite lui Trump să-și respecte promisiunea de a reduce influența Washingtonului în Orientul Mijlociu, oferind Rusiei mână liberă să acționeze după bunul său plac. Este evident că Moscova nu va dori ca o putere europeană, prin propriile eforturi naționale sau sub umbrela UE, să devină mediator legitim în regiune. Deși nu este politica oficială a SUA, pozițiile președintelui Trump de a favoriza acțiunile Rusiei în diferitele sale declarații nu fac decât să slăbească Europa.

Cheltuind miliarde de dolari în favoarea lui Bashar al-Assad în Siria, influența lui Putin a crescut constant în Orientul Mijlociu, iar ultimul lucru pe care și l-ar dori liderul rus este să aibă un interpus european pe circuitul de putere regională.

Declarația ministrului de externe german, Heiko Maas, cu privire la asigurarea faptului că „Libia nu va deveni o a doua Sirie” a fost asumată totuși cu mult prea mare întârziere. Libia riscă să se transforme încet, dar constant, într-o altă Sirie, și este posibil ca Putin și președintele turc, Recep Tayyip Erdoğan, să abordeze criza din această perspectivă.

Erdoğan și-a afirmat concret sprijinul pentru guvernul Sarraj, fiind dornic să promoveze o tactică a descurajării reciproce și să genereze un climat prin care niciuna dintre părțile angrenate în război să nu obțină predominanța. Această strategie ar ajuta Rusia și Turcia să dezvolte o părghie comună, capabilă de a bloca jucătorii europeni și regionali în Libia.

Pe fondul conflictului din Libia, generalul Haftar pare să-și fi proiectat major puterea militară, controlând vaste regiuni ale țării. Cu toate acestea, Turcia consideră ca variantă de câștig

sprijinirea guvernului din Tripoli, sperând că va putea valorifica o bună parte din imensele rezerve de gaze naturale ale Mediteranei de Est. Pe termen lung, Ankara urmărește proiectarea influenței regionale și prin această formulă va căuta să-și extragă rezultatele geopolitice.

Pe de altă parte, obiectivele Rusiei sunt ușor diferite de ale Turciei și dorește să se asigure că deține legături directe cu grupul care va controla aprovizionarea cu petrol libian în viitor. De asemenea, Moscova caută elemente de sprijin geografic în proximitatea sudului Europei pentru a împiedica încercările UE de a-și diversifica resursele energetice și, respectiv, de a menține dependența față de Rusia. Ambele state sunt entuziasmate de oportunitățile ce se vor ivi în procesul de reconstrucție post-conflict prin angajarea viitoarelor contracte de recuperare națională și energie. Cu cât Rusia și Turcia dobândesc mai multă influență în Libia pe modelul sirian, cu atât rămâne mai puțin spațiu pentru ceilalți actori.

Cu toate acestea, multiplele interferențe ale participanților externi în Libia **complică** relația Putin – Erdoğan. Italia și Franța sunt expuse valurilor de refugiați datorită instabilității Libiei, iar statele arabe, Egiptul, Emiratele Arabe Unite, Iordania și Arabia Saudită, susțin frontul de putere condus de generalul Haftar (LNA). Pe de altă parte, Qatarul a fost de partea Turciei în menținerea guvernului de la Tripoli pe linia de plutire.

În cadrul conferinței de la Berlin, președintele Egiptului, Abdel Fattah el-Sisi, și ministrul de externe al Emiratelor Arabe Unite, Abdullah bin Zayed, au susținut ferm că statele arabe vor exclude scenariul Siria și vor căuta cu orice preț o formulă diplomatică pentru Libia.

Din păcate, pentru cetățenii civili din Libia, conferința de la Berlin oferă doar cuvinte, ce sunt reflectate în obiective ușor nerealiste, de: încetare a focului, demobilizarea și dezarmarea milițiilor, promovarea dialogului pentru formarea unui singur guvern prin alegeri libere, distribuția echitabilă a resurselor petroliere.

În timp ce Rusia și Turcia doresc să-și impună influența în Libia pentru câștiguri proprii, iar procesul de conciliere dintre Haftar și Sarraj este puțin probabil să se producă, poporul libian pare să fie blocat într-o cursă geopolitică.

Instrumentele de tip **hard** și **soft power** ale Turciei

La începutul lunii ianuarie 2020, parlamentul Turciei a autorizat pentru o perioadă de un an desfășurarea forțelor armate proprii în Libia pentru a sprijini guvernul de la Tripoli. Președintele Recep Tayyip Erdoğan a confirmat, câteva zile mai târziu, că forțele turce au început să se desfășoare.

Potrivit revistei online Al Monitor, Turcia a trimis până în prezent 80 de militari pentru a ajuta la sarcinile de coordonare și de instruire a soldaților din Tripoli.

Observatorul Sirian pentru Drepturile Omului **susține** că peste 2.000 de luptători sirieni sprijiniți de Turcia sunt acum în Libia, iar mai mulți recruți sunt implicați într-un program de pregătire, cea mai mare parte dintre aceștia provenind din regiunea Afrin, nord-vestul Siriei.

Oficiali ai guvernului Libiei (GNA) au declarat că „Aproape 2.400 de luptători au fost deja expediați de Turcia la Tripoli, în timp ce alți 1.700 de recruți au ajuns în Turcia pentru a urma cursuri de pregătire”, fără a preciza când au sosit luptătorii.

Tensiunile dintre președinții Erdoğan și Macron din marja reuniunii șefilor de stat și guvern NATO (Londra, 3 dec. 2019), pot fi explicate de competitivitatea accentuată și mizele geopolitice mai largi.

Președintele turc a amenințat că va folosi dreptul de veto pentru a bloca aprobarea planului de apărare a statelor baltice dacă membrii NATO nu acceptă definirea luptătorilor kurzi sirieni drept teroriști.

Emmanuel Macron a avertizat în repetate rânduri că ISIS se va reînălța în Siria datorită ofensivelor turce, efectul fiind slăbirea forțelor de apărare siriene, în principal kurde, inclusiv luptătorii YPG, care au format coloana vertebrală a luptei împotriva ISIS. Aversiunea lui Macron la adresa Turciei a condus la acuzații dure asupra faptului că Ankara a cooperat sporadic cu reprezentanții ISIS, iar sistemul rusesc de rachete S-400 pune în pericol integritatea avioanelor F-35 și securitatea NATO.

Considerații de final

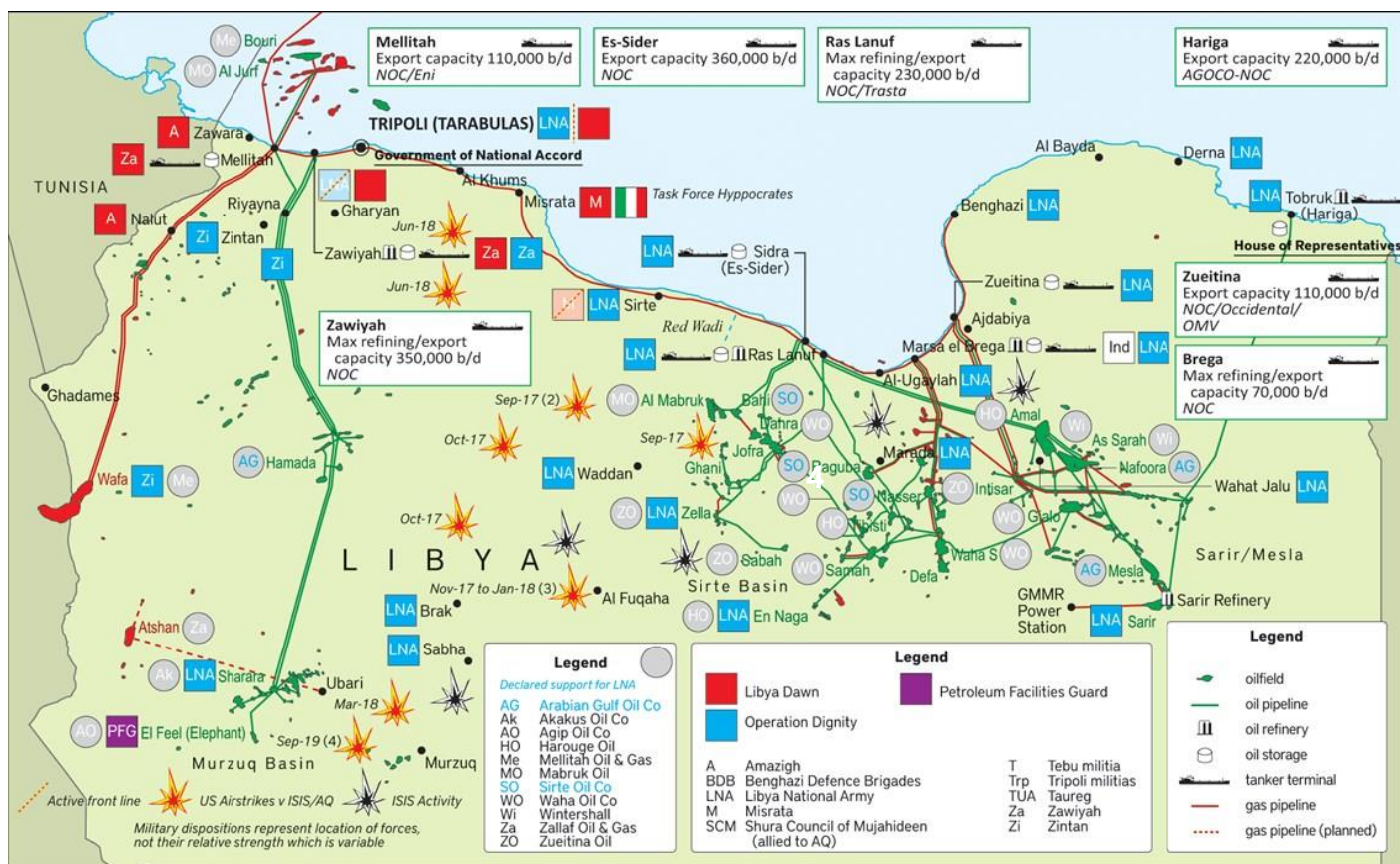
Punctele de tensiune dintre Franța și Grecia cu Turcia pot accentua nevoia de coeziune transatlantică. Pe fondul dezangajării americane temporare în Libia, disputele între aliați cu mize în Bazinul Levant par să altereze pe alocuri dialogul transatlantic.

Deși Moscova și-a arătat poziția de forță, nu dorește să investească la nesfârșit în Libia, în schimb **șahul jucat de Kremlin va maximiza potențialele câștiguri geopolitice pe care le poate obține în raport cu Europa.** Acum, după ce liderii europeni sunt dispuși să dialogheze cu Moscova, iar ridicarea sancțiunilor ar putea fi pe agenda discuțiilor, decidenții ruși pot lua în considerare inițierea unor negocieri cu liderii europeni, atât pentru a găsi o soluție în dosarul Libia, cât și pentru a pune capăt sancțiunilor economice.

Între timp, **Rusia caută să-și păstreze noul său rol de influențator primordial în Bazinul Levant, utilizând opțiunea de a transpune politica sa din Siria în Libia.** Jocul duplicitar al Rusiei față de ambele fronturi de putere libiene deschide formule de șantaj și coerciție pentru a-și asigura locul de participant sau inițiator la noile proiecte energetice și de reconstrucție.

Conflictele din Siria și Libia scot în evidență relevanța întăririi flancurilor sudic și estic ale NATO. SUA au considerat întotdeauna că evoluțiile de pe flancul sudic al NATO sunt critice pentru securitatea sa. Acesta a fost și cazul din timpul Războiului Rece, însă nu există vreun motiv să credem că poziția Washingtonului s-a schimbat fundamental. În prezent, militarizarea Crimeii se produce în contextul operațiilor din Siria. Astfel, **Rusia tinde să încorporeze Marea Neagră într-un spațiu**

Fenomenul migrației spre Europa a alimentat tensiunea rasială, etnică și religioasă, provocând creșterea virulenței a **populismului islamofob**. Perspectiva unui conflict prelungit este legată de factorii decizionali europeni, întrucât amintirile crizei refugiaților din 2015 sunt încă proaspete. În acel an, peste un milion de emigranți au ajuns în Europa din Orientul Mijlociu și Africa de Nord - mulți dintre ei fugind de instabilitate prin Libia.

de conflict mai larg, asigurând aprovizionarea cu armament dinspre Crimeea prin strâmtorile Bosfor și Dardanele, apoi prin Marea Mediterană, către bazele militare din Siria și, ulterior, spre Libia.

Dinamica grupurilor proxy condiționează șansele de predictibilitate pentru viitorul Libiei, iar poziționarea actorilor nestatali în regiune determină sprijinul polarizat pentru cele două fronturi de putere libiene. În timp ce Sarraj și Erdoğan sunt suspecți că au stabilit relații cu Frăția Musulmană, organizație acuzată că susține grupări teroriste, statele arabe (Egipt, Iordania, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite) îl sprijină pe generalul Haftar pentru înlăturarea grupurilor extremiste din deșerturile libiene. Totodată, apariția mercenarilor ruși, arondați contractului Wagner, ridică probleme de legitimitate în piața conflictului local și generează noi zone gri, predilecte exercitării influenței Kremlinului.

Harta conflictului și a resurselor în Libia
Sursa: [The Economist](#)

Summary

Tensions around Libya have increased due to different approaches of coastal states, some of them adopting unilateral attitudes.

Turkey's turmoil has increased amid the agreement signed by Greece, Israel and Cyprus for the EastMed pipeline, with the aim of supplying Europe with resources from the Levant Basin.

On November 27, Ankara and GNA have signed two separate agreements, one on military cooperation and another on the maritime boundaries. With Turkish support, Sarraj created an exclusive economic zone that extends 200 nautical miles into the Mediterranean, thus, the exclusive economic zones of Libya and Turkey find a convergence point in the middle of the Levant Basin.

Russia's presence in Libya reminds of the decisive role played in Syria, where it supported with brutal actions the regime of Bashar al-Assad, ensuring continuity. Russia's financial assistance may provide a safety net for Haftar, but it will not help much to offset its \$ 25 billion debt, an amount that threatens to hurt the entire campaign. From this point of view, it seems that the financial and military assistance of Moscow was never meant to be decisive; it was enough to keep Haftar at the level of an internal political player, but not enough to secure his victory.

Russia's ability to play both sides was offered on the public stage when Putin welcomed Haftar's main political rival, GNA Prime Minister Fayez al-Sarraj, at the Sochi Summit in October 2019. Following discussions with Sarraj to Sochi, Russia hopes to conclude a billion-dollar agreement with GNA in exchange for one million tons of wheat, a move designed in part to boost the country's economic productivity, but also to enter a market dominated by France and Italy, while also reducing EU influence in Libya.

The Berlin conference on Libya (January 19, 2020) seems to be making progress only on paper and reiterating the measures already envisaged by the UN.

Amid conflict in Libya, General Haftar seems to be designed major military power, controlling vast areas of the country. However, Turkey sees the win as support for the Tripoli government, hoping that it will be able to capitalize on much of the vast natural gas reserves of the Eastern Mediterranean. In the long term, Ankara aims to design regional influence and through this formula will seek to capitalize its geopolitical results.

On the other hand, Russia's objectives are slightly different from those of Turkey and it wants to ensure that it has direct links with the group that will control the supply of Libyan oil in the future. Also, Moscow is looking for elements of geographical support in the proximity of southern Europe to prevent EU attempts to diversify its energy resources and to maintain dependence on Russia. Both states are excited about the opportunities that will arise in the post-conflict reconstruction process by entering into future contracts for national recovery and energy. The more Russia and Turkey gain more influence in Libya on the Syrian model, the less room left for other actors.

The tensions between Presidents Erdoğan and Macron on the margin of the NATO's heads of state and government meeting (London, Dec. 3, 2019), may be explained by the increased competitiveness and wider geopolitical stakes.

According to the online magazine Al Monitor, Turkey has so far sent 80 military personnel to assist in the coordination and training of soldiers in Tripoli. The Syrian Observatory for Human Rights claims that more than 2,000 Syrian fighters supported by Turkey are now in Libya, and more recruits are involved in a training program, most of them from the Afrin region, north-western Syria.

The tension between France and Greece with Turkey may accentuate the need for transatlantic cohesion. Amidst the temporary US disengagement in Libya, disputes between allies with stakes in the Levant Basin seem to alter the transatlantic dialogue at times.

Although Moscow has shown its position of strength, it's not interested to invest endlessly in Libya, instead the chess played by the Kremlin will maximize the potential geopolitical gains it can make in relation to Europe. Now, after European leaders are ready to dialogue with Moscow, and lifting sanctions could be on the agenda, Russian decision-makers may consider starting negotiations with European leaders, both to find a solution in the Libya file and to put an end to economic sanctions.

Russia, meanwhile, is seeking to retain its new role as a primary influencer in the Levant, using the option of transposing its policy from Syria to Libya. Russia's duplicitous game against both Libyan power fronts opens blackmail and coercion formulas to secure its position of participant or initiator in new energy and reconstruction projects.

The conflicts in Syria and Libya highlight the importance of strengthening NATO's southern and eastern flanks. The US has always considered that NATO's southern flank developments are critical to its security. This was the case during the Cold War, but there is no reason to believe that Washington's position has changed fundamentally. Currently, the militarization of Crimea is taking place in the context of Syria's operations. Thus, Russia tends to incorporate the Black Sea into a larger conflict area, ensuring the supply of arms from Crimea through the Bosphorus and Dardanelles straits, then through the Mediterranean, to Syria's military bases and then to Libya.

The dynamics of the proxy groups condition the chances of predictability for the future of Libya, and the positioning of non-state actors in the region determines the polarized support for the two Libyan power fronts. While Sarraj and Erdoğan are suspected of having established relations with the Muslim Brotherhood, an organization accused of supporting terrorist groups, Arab states (Egypt, Jordan, Saudi Arabia, the United Arab Emirates) are supporting General Haftar to remove extremist groups from Libyan deserts. At the same time, the appearance of the Russian mercenaries, subordinated to the contractor Wagner, raises issues of legitimacy in the local conflict market and generates new grey-zones, predilected to exert influence of the Kremlin.

Criptomonedele între reglementare și provocare. Viziune globală

Conf. univ. dr. Eduard STOICA¹, Nicoleta CIOBANU², Daria Maria SITEA³

¹analist, Centrul de Studii Globale, ULBS

²intern, Centrul de Studii Globale, ULBS

³masterand, Facultatea de Științe Economice, ULBS

În contextul digitalizării mondiale, criptomoneda devine un fenomen care capătă tot mai mult teren. Conform [Statista](#), numărul utilizatorilor de portofele blockchain s-a mărit de aproape 5 ori în ultimii trei ani, în prezent numărul acestora fiind de peste 42 de milioane.

Există mai mult de 2000 de tipuri de criptomonede și numărul acestora continuă să crească.

Printre cele mai cunoscute criptomonede se numără:

Tehnologia blockchain, cea care stă la baza criptomonedelor, are drept principale caracteristici securitatea, transparența, descentralizarea și programabilitatea. Aceasta nu are nevoie de o autoritate centrală pentru a procesa tranzacțiile și transferul de informații. Permițând distribuirea informațiilor digitale, dar nu și copierea acestora, blockchain este fundamentul unui nou tip de digitalizare. Cu alte cuvinte, această rețea poate fi considerată drept un registru public în care orice utilizator poate vedea istoricul tranzacțiilor de monede virtuale.

Atitudinea cadrului legislativ în ceea ce privește criptomonedele variază foarte mult în întreaga lume, de la interdicții din state precum China, Bangladesh și Arabia Saudită până la medii mai propice tranzacționării ca Malta, Estonia și Uzbekistan.

Uniunea Europeană

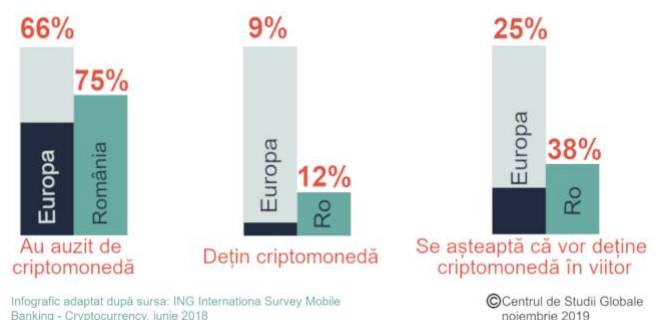
Conform [analizei](#) Băncii Centrale Europene (BCE), criptomonedele nu îndeplinesc funcțiile banilor și nu reprezintă un risc pentru stabilitatea financiară a zonei euro. Astfel, acest subiect nu reprezintă un interes sporit pentru BCE, și nici pentru Comisia Europeană (CE).

Totodată, noul președinte al BCE [Christine Lagarde](#), și-a exprimat poziția deschisă față de monedele virtuale, iar comisarul pe portofoliul *O economie în serviciul cetățenilor*, [Valdis Dombrovskis](#), a vorbit despre necesitatea reglementării

acestora. Astfel, în viitorul apropiat ar putea fi înaintate inițiative legislative la nivel european care vizează criptomonedele.

Fiecare stat-membru UE își poate crea propria legislație pentru a reglementa monedele virtuale. Majoritatea dintre acestea nu au legislație națională cu privire la acest subiect. Cu toate acestea, unele state UE sunt considerate a fi prietenoase noii tehnologii, cum ar fi Danemarca, Cipru sau Latvia. Finlanda este exemplul de stat care are legislație națională și chiar impozitează monedele virtuale. Suedia este considerată a fi unul dintre liderii pieței Bitcoin, iar banca națională examinează posibilitatea emiterii monedei digitale naționale „e-krona”.

[România](#) continuă a fi în zona gri din punct de vedere al reglementării monedelor virtuale. Astfel, acestea nu sunt recunoscute drept metode de plată pe teritoriul țării. În același timp, veniturile din transferul de monedă virtuală sunt impozitate în România cu 10%. BNR [clasifică](#) criptomonedele drept „active speculative, extrem de volatile și riscante” care nu au impact asupra stabilității financiare în România.

Rusia

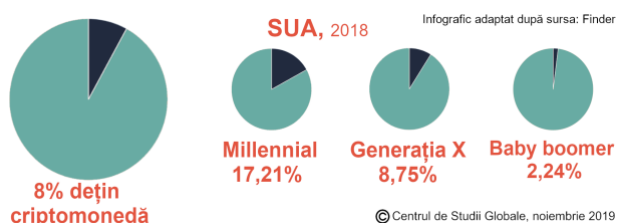
Federația Rusă este statul cu potențial de reglementare legislativă a monedelor virtuale. La [instrucțiunea](#) din octombrie 2017 a președintelui rus Vladimir Putin, a fost elaborat proiectul de lege care urmează să intre în a doua lectură în duma rusească. Totuși, procesul adoptării legislației este tergiversat din cauza [divergențelor](#) cu privire la posibilitatea de cumpărare-vânzare a criptomonedei pe teritoriul Rusiei.

Banca Centrală a Rusiei analizează din 2017

posibilitatea creării unei monede virtuale naționale, fără ca proiectul să fie adus la faza de implementare. Este important de menționat că această monedă, care este numită „criptorublă” în mediul online, nu reprezintă, de fapt, o criptomonedă, ci mai degrabă o copie digitală a rublei fiat.

SUA

În ciuda faptului că Statele Unite ale Americii sunt considerate lider economic internațional, nu au câștigat încă o poziție fruntașă în reglementarea acestei noi tehnologii. În ultimul an, piața de criptomonede a continuat să crească în SUA, întrucât tot mai mulți oameni implică tehnologia în viața financiară.

Totuși, mai multe state componente ale SUA au propus/adoptat legi care afectează criptomonedele și tehnologia blockchain, cea mai mare parte a activității având legătură cu partea legislativă. Unele dintre acestea au încercat să promoveze criptomonedele, prin **reglementări** favorabile, ca de exemplu Wyoming. Statul a aprobat o lege care scutește criptomonedele de la plata impozitului pe avere, devenind astfel cel mai prietenos stat în contextul acestor tipuri de tranzacții virtuale.

China

Banca Populară Chineză (PBOC) a interzis instituțiilor financiare să tranzacționeze Bitcoin în 2013, iar în 2017 au fost puse sub interdicție și schimburile de criptomonede interne. În plus, PBOC a dat un ordin oficial băncilor pentru a opri deschiderea de conturi curente pentru colecționari virtuali. Astfel se explică faptul că această țară are o reputație globală pentru reglementări dure privind criptomonedele.

Deși blockchain-ul din China este lăudat la nivel global, țara preferă să rămână restrictivă. Se spune că poziția Chinei este *blockchain înainte de bitcoin*. Totuși, există variante prin care cetățenii să tranzacționeze criptomonedă, cum ar fi platforme și site-uri pe care firewall-ul din China nu le prinde (întrucât Guvernul chinez a blocat accesul la site-urile ICO, în februarie 2018).

Japonia

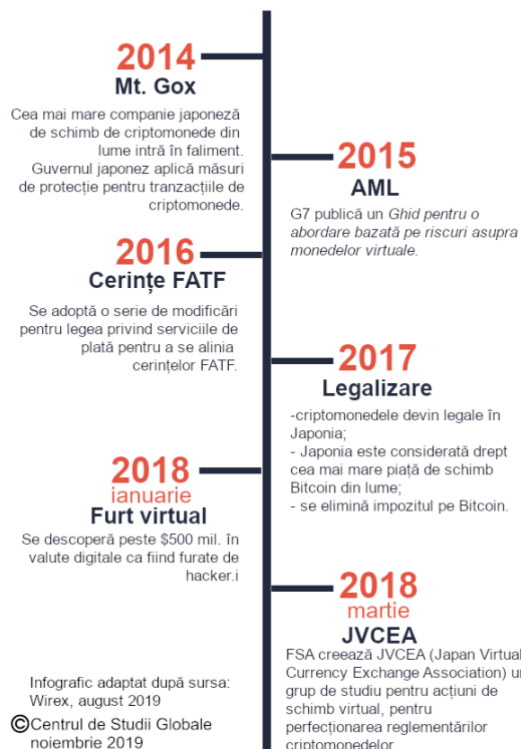
Autoritatea de reglementare financiară din Japonia - Agenția pentru Servicii Financiare (FSA), a **afirmat** faptul că urmărește dezvoltarea industriei de criptomonede, nedorind să limiteze prin acțiuni dure schimburile acestora.

A treia cea mai mare economie din lume se mândrește cu unele dintre cele mai progresive și mai stricte reglementări ale criptomonedelor, domeniu în care poate servi drept exemplu pentru alte guverne.

Pintre cauzele reglementării criptomonedelor din Japonia menționăm falimentarea în 2014 a celei mai mari companii de exchange a criptomonedei din lume - *Mt. Gox*. În urma spargerii bazei de date a companiei, aceasta a pierdut aproximativ 740.000 bitcoin (6% din bitcoin-ul existent la acel moment pe piață). Acest eveniment amintește despre riscurile legate de monedele virtuale. Totuși, guvernul nipon a reușit să folosească acest eveniment drept bază pentru dezvoltarea unui cadru legal care să poată contribui la sporirea siguranței în acest domeniu.

Japonia

cronologia evenimentelor

Crima și criptomonedele

Cele mai menționate riscuri legate de criptomonedă sunt folosirea acestora pentru finanțarea terorismului, dark web și spălarea de bani, anonimitatea și rapiditatea tranzacțiilor fiind principalele elemente de atracție pentru criminali.

Dark web face referire la site-urile web care nu sunt indexate de motoarele de căutare. Unul dintre primele site-uri de acest tip este **Silk Road**, un exemplu de piață ascunsă unde puteau fi procurate droguri ilegale cu bitcoin. Printre cele mai populare site-uri de dark-web unde poate fi folosită criptomonedă drept metodă de plată se numără Silk Road 3.0, Darknet Heroes League, Dream Market, The Wall Street Market și Zion Market. Conform analizei **Chainalysis**, pe parcursul anului 2018, tranzacțiile dark-web care implică utilizarea bitcoin reprezintă \$603 milioane, ceea ce constituie mai puțin de 1% din totalul de activități cu Bitcoin.

Pe parcursul anului 2018, activitățile de hack-ing a platformelor de exchange a criptomonedelor au adus venituri ilicite de peste **\$1 miliard**, iar activitățile dark-web au implicat utilizarea a **\$603 milioane** în criptomonedă a fost folosit în dark-web.

Infografic adaptat după sursa: Chainalysis

©Centrul de Studii Globale
noiembrie 2019

Organizațiile teroriste pot folosi criptomonedă atât în scopul tranzacțiilor interne, cât și de primire a donațiilor. Rețelele de socializare (în special Telegram, dar și Facebook, Twitter) sunt folosite pentru strângerea de fonduri de organizații teroriste precum ISIS, Al-Qaeda, Hamas (latura militară a organizației, **Brigăzile Al-Qassam** oferă susținătorilor posibilitatea să doneze bitcoin prin intermediul site-ului propriu și a unui video explicativ).

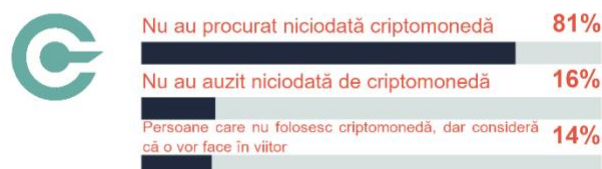
Traficanții de droguri, la fel, sunt tentați să folosească criptomonedă pentru spălarea de bani. În 2018, **Europol** a confiscat mai mult de 5.5 mln de euro în criptomonedă (Bitcoin, IOTA și Lumen) în urma unei operațiuni de demontare a unei rețele care producea și vindea droguri sintetice la nivel internațional.

De asemenea, putem întâlni un nou tip de infracțiune - furtul cripto. Un exemplu în acest sens este **cazul** ce vizează furtul a €24 milioane în Bitcoin prin imitarea unui site renumit de exchange a criptomonedelor.

Criptomonedă este folosită și în scopuri precum criminalitate informatică, evaziune fiscală, extremism politic, evaziune de sancțiuni (ex. criptomonedă **Petro** lansată de Venezuela pentru a omite sancțiunile impuse de SUA).

Concluzii

Cu toate că un număr considerabil de persoane nu au trecut prin experiența utilizării criptomonedelor, consumatorii prezintă un interes în creștere față de noua tehnologie, ceea ce duce, inevitabil, la creșterea interesului guvernelor și băncilor naționale.

Sursa: Kasprsky's Cryptocurrency Report 2019,
sondaj octombrie-noiembrie 2018

©Centrul de Studii Globale
noiembrie 2019

Ezitatea utilizării acestor tipuri de monede se datorează și lipsei reglementărilor legislative în majoritatea statelor lumii. Absența legislației creează o incertitudine pentru persoanele fizice, investitori, și, în același timp, un mediu favorabil pentru finanțarea crimei. Totodată, luând în considerare caracterul transfrontalier al criptomonedelor, o abordare la nivel național ar putea fi insuficientă pentru a le reglementa, fiind necesară și o colaborare la nivel internațional între actorii statali.

România a făcut primul pas pentru reglementarea criptomonedelor, prin impozitarea acestor tranzacții. Deși este o țară în care tranzacțiile cash sunt încă dominante, numărul tranzacțiilor virtuale începe să crească. Prin urmare, România este un stat în continuă dezvoltare în ceea ce privește digitalizarea, ceea ce înseamnă că viitorul este promițător și pentru piața criptomonedelor.

România dispune de mai multe avantaje pentru dezvoltarea firmelor care vizează criptomonedele. Printre acestea putem enumera conexiunea Fiber Optic de viteză înaltă, cheltuielile mici de operare, nivel ridicat de educație a populației cu cunoștințe de limba engleză, prețul redus al energiei electrice (locul 24 din 28 în UE), salariu mediu pe economie mic în raport cu alte state membre ale UE. Astfel, România ar putea deveni un centru de atracție pentru business-ul care vizează criptomonedele, având potențial de a dezvolta această latură a economiei. O reglementare legislativă explicită ar putea atrage antreprenorii din acest domeniu.

Utilizarea criptomonedelor prezintă mai multe beneficii. Acestea nu pot fi contrafăcute, caracterul transnațional asigură rapiditatea tranzacțiilor la nivel mondial fără perceperea comisioanelor, pe când descentralizarea elimină intermediarii (precum băncile) din ecuația tranzacției. Astfel, utilizatorul are asigurat controlul complet asupra portofelului digital și, totodată, protecția datelor sale cu caracter personal. De asemenea, criptomonedele pot asigura tranzacțiile financiare pentru persoanele care au telefon mobil dar nu au acces la servicii bancare (în **Kenya**, o treime din populație are acces la portofelul bitcoin).

Utilizarea monedelor virtuale în acțiuni ilegale aduce în față necesitatea îmbunătățirii și reformei organelor de securitate pentru a răspunde corespunzător noilor tipuri de amenințări.

Anonimitatea tranzacțiilor, care reprezintă principala atracție pentru grupările criminale, se dovedește a fi una parțială. Tranzacțiile criptomonedelor pot fi urmărite, dificultatea constând în complexitatea acestui proces. Deși în viitor dark web-ul va deveni din ce în ce mai amplu, urmărirea tranzacțiilor probabil se va îmbunătăți, iar procesul de investigație va deveni mai simplu și rapid.

În același timp, tehnologia blockchain care stă la baza criptomonedei poate fi implementată în diverse domenii. Aceasta ar putea revoluționa sfere de activitate precum administrație publică (asigură eliminarea birocrăției), politică (sistem digital de vot), antreprenariat (contractele inteligente), internetul obiectelor (internet of things) și dezvoltarea orașelor smart, în domeniul social (implementat în medicină, alimentație, protecția muncii, etc). Astfel, perspectivele de utilizare ale tehnologiei blockchain nu se limitează la monedele virtuale, aceasta având un potențial care încă nu fost analizat și implementat în totalitate.

Summary

In the context of global digitalization, cryptocurrency is becoming a phenomenon that is gaining more and more ground. Nevertheless, crypto is still in the grey zone in many countries, as there are no legislative frameworks for this subject.

The European Union does not have any legislation that regulates cryptocurrency, but member-states can implement one at national level. Thus, Finland has its own legislation, Sweden is considered to be a leader in bitcoin market and in Romania the revenue from crypto exchange is taxed with 10%. Despite being an economic leader, USA does not have a leading role in crypto market. In regard to legal regulation, there are some at the state level, like Wyoming (the most crypto-friendly state). Russia has a law project concerning this subject, but there are still some disagreements regarding the possibility of crypto-exchange. Japan can be considered a model in this field, as it has one of the most progressive legislation on cryptocurrency. In opposition to Japan there is China, which banned cryptocurrency exchange in 2017.

When talking about cryptocurrency we cannot avoid the crime that has given a bad image to this new technology. Because of its main characteristics, such as anonymity and the high-speed transactions, it has become an alternative way of payment for dark-web, financing of terrorism and money laundering. Still, it is estimated that under 1% of total Bitcoin transactions in 2018 were used within the dark-web.

On the other hand, the use of cryptocurrency in illegal activities highlights the need of reform in security field. Illegal transactions can be tracked, the main problem being the complexity of this operation and the need of specialized personnel.

The benefits of using this new technology lies in cryptocurrencies' main characteristics. They cannot be counterfeit, they are decentralized - which enables high speed, worldwide, and free transactions -, and they ensure the protection of personal data of the users.

Also, blockchain, which is behind the cryptocurrency, is a new technology that can revolutionize many fields of social, economic and political life. It has a great potential that has not been fully analyzed and implemented yet.

Fenomenul „luptătorilor teroriști străini” în Uniunea Europeană

Dr. Andreea STOIAN-KARADELI¹, Alexandra SILEA², Andreea ADAM²

¹ analist independent, Turcia

² interni, Centrul de Studii Globale, ULBS

Începuturile

Fenomenul luptătorilor străini s-a manifestat pe câmpurile de luptă încă de la apariția națiunilor din secolul al XIX-lea. Prima etapă a fenomenului a fost identificată pe câmpurile de luptă din țări precum Grecia, Statele Unite, Spania, Palestina, Afganistan, fosta Iugoslavie și Somalia.

După atacurile teroriste din 11 septembrie, al-Qaeda a continuat și mai intens să atragă luptători străini pentru acte de terorism. În cea de-a doua etapă a fenomenului, semnificația luptătorului străin a trecut de la voluntarul gata să se sacrifice pentru a ajuta sau a salva ceea ce a văzut ca fiind partea slabă într-un război, la teroristul sau mercenarul care merge la război mândat de o cu totul altă gamă de motivații. Din cauza numărului relativ mic de cazuri și a ineficienței în a prevedea eventualele prejudicii pe care aceștia le pot aduce atât țărilor de origine, cât și țărilor pe care le tranzitează și țării țintă, în această etapă secundară a evoluției fenomenului comunitatea internațională nu avea încă stabilit un regulament judiciar împotriva lui.

Odată cu apariția Daesh în Siria și Irak, fenomenul a luat din nou amploare la o scară mult mai largă, declanșând o a treia etapă în cadrul căreia [Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite](#) a adăugat titlul de „teroriști” denumirii „luptătorilor străini” și i-a declarat nelegitimi. Astfel, termenul „foreign fighter”/„luptător străin” a devenit „foreign terrorist fighter”/„luptător terorist străin”, iar cadrul legal este reprezentat de Rezoluția 2178 din 24 septembrie 2014, care reglementează:

„[...] persoanele care se deplasează într-un alt stat decât statul lor de reședință sau naționalitate în scopul comiterii, planificării, pregătirii sau participării la acte de terorism sau în furnizarea sau primirea de formare teroristă, inclusiv în legătură cu conflicte armate...”

Prin [Rezoluția 2178](#), Consiliul de Securitate al ONU îndeamnă statele membre să ia măsurile necesare pentru a preveni acțiunile acestor luptători teroriști străini (FTF), după cum urmează:

- „să împiedice circulația teroriștilor sau a grupurilor teroriste cu ajutorul controlului strict la frontieră și al controlului eliberării actelor de identitate și documentelor de călătorie, precum și prin măsurile de prevenire a contrafacerii, falsificării sau utilizării frauduloase a actelor de identitate și a documentelor de călătorie”,

- „să intensifice și să accelereze, prin intermediul mecanismelor bilaterale sau multilaterale, schimbul de informații operaționale cu privire la acțiunile sau tranzitul teroriștilor sau ale grupărilor teroriste, inclusiv ale luptătorilor

teroriști străini, în special în legătură cu statele lor de reședință sau statele ale căror cetățenie o dețin”,

- „să coopereze în eforturile de combatere a amenințării reprezentate de luptătorii teroriști străini, inclusiv prin prevenirea radicalizării persoanelor și recrutării de luptători teroriști străini, chiar și copii, prin împiedicarea luptătorilor teroriști străini să treacă granița, prin retragerea și oprirea sprijinului financiar pentru luptătorii teroriști străini, precum și prin începerea și desfășurarea urmăririi penale, a strategiilor de reabilitare și reintegrare în vederea repatrierii luptătorilor teroriști străini”.

Foreign Terrorist Fighters după căderea Califatului

În cazul Daesh, este foarte greu să se aplice un model de analiză pentru a calcula variabilele ce ne-ar ajuta să înțelegem nivelul de amenințare pe care luptătorii teroriști străini îl reprezintă, din cauza faptului că nu se cunoaște exact numărul celor ce s-au alăturat grupării și, cu atât mai puțin, al celor care se întorc din teritoriu.

Până la finalul lui 2017, [Radicalization Awareness Network](#) a numărat mai mult de 42 000 luptători teroriști proveniți din 120 țări. Conform datelor de la jumătatea anului 2017, se poate observa un trend ascendent al întoarcerilor, cauzat fie de spulberarea utopiei „Califatului” sau de retrasarea strategiei organizației în vederea localizării membrilor în puncte cheie la nivel internațional. Pericolul îl reprezintă atât membrii preluați de forțele kurde și ținuți în închisori improvizate, cât și luptătorii teroriști străini rămași în libertate.

Autoritățile europene nu au avut niciodată răspunsuri concise pentru această problemă.

Pe de o parte, țări precum Danemarca și-au afirmat dorința de reintegrare în societate a luptătorilor teroriști întorși; pe de altă parte, Franța, spre exemplu, a permis judecarea cetățenilor săi în Siria și Irak și chiar a desfășurat activități pe teritoriul irakian cu scopul de a localiza și [elimina cetățenii francezi afiliați ai ISIS](#). În cazul luptătorilor străini reținuți de Forțele Democratice Siriene, dilema se învârtă în jurul neclarității legilor internaționale cu privire la [perioada de timp în care o entitate non-statală poate reține prizonieri](#).

Această lipsă a acțiunii din partea Uniunii Europene se perpetuează și în prezent, după căderea Statului Islamic, în ciuda faptului că [Statele Unite și autoritățile kurde pun presiune](#) pentru repatrierea luptătorilor în țările de origine. Acest lucru nu numai că aduce potențiale riscuri de securitate asupra Uniunii Europene în viitor, ci ridică și problema drepturilor omului, întrucât închisorile și centrele din nord-estul Siriei și Irak sunt

supraîncărcate de străini, iar condițiile în care sunt ținuti sunt mai mult decât precare. Mai mult, situația tensionată din Siria la momentul actual poate provoca anumiți deținuți să evadeze, [să se realăture grupării teroriste](#) și chiar să recruteze, la rândul lor, mai multe persoane din Europa.

Statele membre ale Uniunii Europene par, însă, a evita să aducă înapoi teroriștii. Pe lângă dilema acestora legată de amenințarea pe care ei o reprezintă și de lipsa instrumentelor autohtone pentru tratarea problemei lor, o astfel de decizie ar fi considerată nepopulară, atât la nivel politic, cât și social.

Femeile și copiii

Problema devine tot mai dificilă în cazul [implicării femeilor și copiilor](#): deși inițial, femeile întoarse din zonele de conflict nu erau puse sub acuzare, acest lucru s-a schimbat în special în Belgia și Olanda. Germania continuă să facă diferențierea bazată pe gen. Cetățenii care pleacă în astfel de zone de conflict sunt instant puși sub urmărire juridică, ca la întoarcere să fie puși sub acuzare. Felul cel mai potrivit de detenție în aceste cazuri diferă în fiecare dintre cele trei țări.

După înfrângerea Califatului, multe dintre femeile ISIS au cerut să fie [repatriate](#) în țara de origine. Țările din Europa de Vest sunt, de regulă, reticente cu privire la repatrierea acestora.

Chiar dacă acestea vor fi judecate și condamnate în țara de origine, ar prezenta în continuare un risc de radicalizare, înăuntrul sau în afara închisorii. Monitorizarea acestora, precum și reintegrarea în societate sunt extrem de importante și necesită substanțiale resurse guvernamentale.

Majoritatea copiilor născuți în zone de război au [cetățenii neclare](#), iar statele se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește reintegrarea acestora în societate.

Până în 2016, gruparea ISIS a recrutat mai mult de [2000 băieți](#) cu vârste cuprinse între 9-15 ani. Aceștia au fost educați în spiritul grupării teroriste și pregătiți pentru viitoare atacuri. Din această cauză, găsirea unor soluții sustenabile pentru ei este foarte dificilă.

Potrivit unui raport al [Human Rights Watch](#), Franța a repatriat optsprezece copii în această vară. Olanda a primit înapoi doi copii, Belgia a repatriat șase, iar Germania zece.

State membre UE precum Germania, Franța și Marea Britanie au concluzionat că o [abordare generală](#) în cazul femeilor și a copiilor care cer să se întoarcă în țara natală nu este fezabilă. Fiecare caz trebuie tratat diferit, deoarece fiecare persoană care se întoarce a trăit experiențe diferite și a avut roluri diferite în cadrul organizațiilor teroriste.

Guvernul din [Kosovo](#) a demarat, împreună cu asistență din partea armatei SUA și a Forțelor Democrate Siriene, un plan în vederea repatrierii cetățenilor care au plecat să lupte în Siria sau Irak. În perioada [2012-2015](#), aproximativ 400 de persoane, printre care și femei cu copii, au plecat din Kosovo pentru a se alătura ISIS. Până în 2018, 132 dintre aceștia s-au întors în țara natală. Deși autoritățile din Kosovo au hotărât să nu persecute

femeile și copii, majoritatea bărbaților au fost arestați și condamnați pentru activități teroriste.

Rolul femeilor și copiilor în cadrul organizațiilor teroriste s-a schimbat de-a lungul timpului; astfel, conștientizarea faptului că, spre exemplu, aproximativ [20% dintre recrutorii străini](#) ai ISIS au fost femei, a determinat anumite state europene, precum Germania, să elimine criteriul genului în judecarea teroriștilor întorși și să trateze pe picior de egalitate femeile și bărbații.

Recomandări

În esență, există trei foruri instituționale internaționale care luptă pentru combaterea fenomenului luptătorilor teroriști străini din cadrul Daesh și, implicit, împotriva Daesh: Coaliția anti-Daesh, Forumul Global Contra Terorismului (GCTF), și Comitetul ONU pentru Combaterea Terorismului (CTC al ONU). Coaliția anti-Daesh ia măsuri directe, în teritoriu, împotriva organizației teroriste, precum bombardarea punctelor-cheie pentru organizație și conducerea atacurilor asupra militanților Daesh. Forumul Global Contra Terorismului (GCTF) creează o platformă pentru a decide cu privire la strategiile ce au la bază amenințările curente și deschide calea pentru cooperarea internațională. Comitetul ONU pentru Combaterea Terorismului (CTC al ONU) vizează stabilirea unor reglementări naționale armonizate la nivel internațional.

În ciuda eforturilor depuse până în prezent, lipsa acută a unei decizii referitoare la luptătorii teroriști străini și la membrii familiilor acestora poate aduce cu sine repercusiuni uriașe asupra securității naționale, ale țărilor de origine sau în care se află în prezent, și internaționale. Ca atare, se recomandă urgentarea preluării și repatrierii luptătorilor teroriști străini și a familiilor acestora și punerea sub acuzare a celor care au fost implicați în acte violente sau au recrutat noi membri, în funcție de rolul avut în organizație. Totodată, statele vizate trebuie să dezvolte programe complexe care să urmărească atât prevenirea propagandei jihadiste de către aceștia în închisori, cât și eventuala de-radicalizare a acestora. Succesul acestor programe depinde de contextualizarea strategiei și divizarea categoriilor de membri vizați: bărbați, femei sau copii.

Pe termen mediu și lung, fenomenul luptătorilor teroriști străini va continua să afecteze securitatea internațională. Ca atare, alături de orice strategie de repatriere sau de-radicalizare, restabilirea securității în zonele de conflict este primordială pentru a opri fluxul de luptători străini. Totodată, cooperarea între statele membre și schimbul de informații se dovedește a fi crucial în detectarea, urmărirea și prinderea luptătorilor teroriști străini.

Summary

The phenomenon of "Foreign Terrorist Fighters" has been manifesting itself on battlefields ever since the emergence of nations in the 19th century, presenting more stages in its evolution. Because of the reduced number of cases and the inefficiency in predicting certain negative outcomes for all the countries involved, the international community failed, for a long time, in establishing a judicial regulation fit for the situation.

Along with the evolution of the phenomenon, the Security Council of UN gave the final title of "Foreign Terrorist Fighters" to the persons in cause, urging all the states to cooperate in order to adopt proper solutions to the problem. However, the European authorities have never had, to this day, a certain answer to the situation.

As a consequence, several risks are still implied for the security of European states, while also raising the problem of human rights, given the precarious state of the Syrian and Iraqi prisons in which foreign fighters are being kept.

The topic is becoming more and more sensitive with the implication of women and children, whose roles in terrorist organizations have changed over the time, making the establishment of certain judicial procedures even more complicated. From all these perspectives, the governments should develop complex programs for both preventing jihadist propaganda and deradicalization. Undoubtedly, the phenomenon will continue to affect the international security, meaning that the main solution for it would be to reestablish the regional security in the territories that attract foreign terrorist fighters.

Încetarea Tratatului privind Forțele Nucleare Intermediare – debutul formării unui nou sistem de stabilitate strategică

Drd. Mihai MELINTEI

intern, Centrul de Studii Globale, ULBS

La începutul lunii august 2019, Tratatul privind Forțele Nucleare Intermediare (INF), intrat în vigoare de mai bine de 30 de ani, a încetat să mai existe. SUA s-a retras din acest Tratat în data de 2 august, iar Rusia în 3 august. Retragerea părților semnatare a INF semnalează sfârșitul sistemului de control, care a reglementat dezvoltarea și desfășurarea armelor nucleare din perioada Războiului Rece. Noua realitate a stabilității strategice ridică întrebări importante cu privire la viitorul controlului armelor nucleare și desfășurarea complexelor militare speciale în diferite zone ale lumii. Analizarea și observarea pozițiilor asumate de SUA și Rusia, așa cum reies ele din spațiul public, precum și identificarea impactului la nivel global a acestei noi realități este necesar pentru a răspunde, chiar și într-o mică parte la întrebări fundamentale precum: De ce? Cu ce scop sau ce interese au determinat această situație? Perspectivile de viitor? Acestea reprezintă doar câteva din preocupările necesare în efortul de cunoaștere a dinamicii geopolitice actuale. Astfel:

- **SUA** consideră că Tratatul INF a fost depășit și nu reflectă schimbările tehnice și geopolitice care au avut loc între timp. În plus, încălcările efectuate de Rusia, **din perspectiva SUA**, care au slăbit sistemul de control al armelor nu mai pot fi lăsate fără răspuns. Astfel, retragerea din Tratat este o etapă necesară, care permite SUA să ajungă la o nouă înțelegere cu privire la situația de securitate la nivel global.
- **Rusia**, la rândul ei, consideră că Statele Unite nu au mai fost interesate de menținerea limitărilor Tratatului din cauza restabilirii potențialului militar de apărare al Rusiei și preocupărilor/intereselor SUA în Asia. Criticile SUA față de Federația Rusă sunt considerate lipsite de temei. Suspiciunile reciproce ar putea fi eliminate la nivel de experți și, astfel Tratatul INF ar fi fost salvat.
- Pentru statele din Asia, încetarea Tratatului INF nu va face decât să agraveze problema neproliferării armelor strategice. În același timp, **interesele SUA** în regiunea Asia-Pacific se vor intensifica. Lipsa unei strategii regionale clare de securitate a SUA poate duce la eroziunea suplimentară a garanțiilor de securitate față de aliații asiatici: Japonia, Coreea de Sud, Australia.
- **Statele membre ale Uniunii Europene** se află într-o situație complexă după încetarea Tratatului INF. Acestea vor trebui să ia decizii dificile și va trebui să fie luate în considerare diferitele poziții ale **statelor membre UE** față de părțile semnatare a fostului Tratat. UE trebuie să negocieze atât cu Rusia, cât și cu Statele Unite pentru a menține un sistem de control al armelor și pentru a preveni dezlănțuirea unei noi curse în armament în Europa.
- **NATO** nu acceptă moratoriul propus de Federația Rusă cu privire la desfășurarea de rachete cu rază scurtă și medie de acțiune în Europa. **NATO consideră** că Rusia a desfășurat deja rachete cu lansare de la sol (SSC-8) pe teritoriul său, a căror rază se încadrează în aria interzisă de Tratatul INF.

Noile realități. Este dificil să supraestimăm semnificația istorică a Tratatului privind Forțele Nucleare Intermediare (INF). Acesta a eliminat o întreagă clasă de rachete și a devenit, de asemenea, unul dintre simbolurile sfârșitului confruntării bipolare și a începutului unei noi etape în relațiile internaționale. Timp de trei decenii, Tratatul a pus bazele conceptului de stabilitate strategică, ceea ce a făcut utilizarea armelor nucleare inutile. Prin urmare, încheierea efectivă a Tratatului INF este debutul unei alte perioade istorice, fiind evident faptul că Tratatul INF, cu toată unicitatea sa, a fost depășit de timp.

Tratatul privind Forțele Nucleare Intermediare (INF) a fost **încheiat în circumstanțe istorice speciale**. La vremea respectivă, rachetele balistice erau practic singurul tip de rachete cu rază medie de acțiune, deoarece rachetele de croazieră abia începeau să se dezvolte. Analizând detaliile tehnice ale Tratatului, putem observa că atenția principală a fost acordată interdicției dezvoltării rachetelor balistice cu rază medie și cu rază scurtă de acțiune, prin urmare, eliminarea acestei clase de arme (**Tratatul INF – Articolul II, punctul 5,6; Articolul III; Articolul IV, punctul 2; Articolul VI; Articolul X**).

De la încheierea Tratatului INF și până în prezent, situația tehnico-militară în sistemul internațional de securitate s-a

schimbat semnificativ. Pentru Statele Unite ale Americii și Federația Rusă la momentul de față, principalele rachete cu rază medie și scurtă de acțiune sunt rachetele de croazieră. Din perspectiva Rusiei, luând în considerare faptul că aceasta se învecinează cu țările membre NATO, nu are nici o relevanță unde se poziționează rachetele de croazieră. Avantajul strategic de evitare a unui atac brusc din partea rachetelor cu rază medie de acțiune a fost complet pierdut în noul context strategic. În același timp se dezvoltă și tehnologiile sistemelor de navigație aeriană fără pilot/drone. SUA în direcția acestor tehnologii are sisteme de recunoaștere strategică capabile să colecteze date și să atace. Privind la detaliile tehnice ale Tratatului INF, în ceea ce privește rachetele de croazieră, atunci vom observa că și dronele, în percepția anilor 80', se încadrează în interdicțiile prevăzute de Tratat (**Articolul II, punctul 2**).

Din aceste motive, odată cu crearea de noi arme, Tratatul INF a devenit lipsit de sens din punct de vedere tehnico-militar, iar odată cu apropierea NATO de granițele Rusiei – și din punct de vedere geopolitic. Pentru fiecare dintre părți, Tratatul a fost esențial în raport cu timpul și circumstanțele apariției sale.

În prezent, odată ce Tratatul INF oficial a încetat, atât Moscova, cât și Washingtonul vor putea continua să dezvolte și

să desfășoare rachete balistice cu lansare de la sol cu o autonomie cuprinsă între 500 și 5.000 de kilometri. Din acest moment ambele țări se angajează în procesul de returnare a acestei clase de rachete în arsenalele lor. Însă, întrebarea care devine din ce în ce mai relevantă este: modul în care acestea le vor folosi?

Noile preocupări/interese. Unul dintre motivele principale pentru încetarea Tratatului INF a fost inegalitatea dintre arsenalele de rachete ale SUA și Rusiei, pe de o parte, și China, pe de altă parte. **Beijingul** în ultimele două decenii nefiind legat de nici-o obligație, precum Washington – Moscova, și-a creat un potențial semnificativ de rachete cu rază scurtă și medie de acțiune. În această perspectivă Asia-Pacific poate deveni, cel mai probabil, regiunea în care vor fi dislocate noi rachete cu rază scurtă și medie de acțiune. În ultimii ani, China a investit foarte mult în sistemele de rachete **Anti-Access/Area Denial**. Acest lucru înseamnă că, China cu propriile sale rachete cu lansare de la sol poate contracara rachetele de croazieră cu lansare maritimă și aeriană. Un factor important în această direcție este că sistemele cu lansare de la sol au o precizie și o reacție mult mai mare decât rachetele de croazieră desfășurate pe nave sau avioane.

Arsenalele nucleare

Numărul total de focoașe nucleare

6158

6490

290

Focoașe nucleare strategice

1365

1461

Focoașe nucleare desfășurate pe:
rachete balistice intercontinentale,
submarine, bombardiere strategice

656

524

Numărul de rezerve

3800

4900

© Centrul de Studii Globale
Decembrie 2019

Rusia și SUA au deja un arsenal semnificativ de rachete balistice nucleare **intercontinentale (ICBM)**, precum și de rachete balistice nucleare cu rază medie și scurtă de acțiune, în comparație cu forțele nucleare ale Chinei relativ mici din această

clasă de armament strategic. Acest lucru înseamnă că stimulentele de a începe desfășurarea a noi rachete cu rază scurtă de acțiune cu focoașe nucleare este destul de limitat în această direcție. Totuși, noile rachete pot juca un rol proeminent în construirea unui echilibru de putere între cele trei mari puteri din regiunea Asia-Pacific. Tratatul INF a exclus, de asemenea, existența unor rachete terestre convenționale, cu o gamă similară de acțiune, iar desfășurarea acestor tipuri de rachete ar putea avea un impact mult mai mare asupra echilibrului armelor convenționale din Asia-Pacific. În comparație cu rachetele convenționale cu rază medie și scurtă de acțiune din arsenalul SUA și al Rusiei (rachetele de croazieră cu lansare maritimă și aeriană) rachetele balistice cu rază medie de acțiune și cu lansare de la sol dezvoltă viteze mai mari și, astfel, ating obiectivele mult mai rapid. Până la încetarea Tratatului INF, China a avut un avantaj în această direcție datorită limitărilor impuse de Tratat, care se aplicau numai SUA și Rusiei. **Beijingul a dezvoltat** o serie de rachete balistice cu rază de acțiune medie și intercontinentală **Dongfeng** (Vântul de Est). Pe fondul **tensiunilor** între Statele Unite și China, **desfășurarea de noi rachete balistice cu lansare de la sol în Asia** ar permite Washingtonului să elimine acest decalaj. Pentru Rusia este mai puțin important să se echilibreze direct cu China, din cauza **relațiilor și parteneriatelor** înregistrate în ultima perioadă. **Rusia ajută China** să creeze un sistem de avertizare împotriva atacurilor de rachete. Acesta va crește fundamental capacitatea de apărare a Chinei împotriva atacurilor strategice.

În prezent, doar SUA și Rusia au un astfel de sistem. Cu toate acestea, având în vedere concentrarea preconizată a rachetelor balistice chineze și americane în regiunea Asia-Pacific, Rusia este probabil că va fi obligată să-și desfășoare propriile rachete pentru a menține nivelul necesar de retenție în regiunile estice ale Asiei.

În faza inițială, rachetele americane cu lansare de la sol desfășurate în statele din Asia-Pacific ar extinde în mod semnificativ spațiul strategic al Washingtonului față de Beijing. Într-un astfel de scenariu putem implica următoarele țări: Coreea de Sud, dar care în cazul desfășurării rachetelor americane ar tensiona și mai mult relațiile de criză cu Coreea de Nord; Australia prin intermediul **ANZUS**; Japonia, cel mai apropiat aliat al SUA în regiune, însă după încheierea Tratatului, **Ministerul Apărării al Japoniei** a declarat că trebuie găsită o nouă structură pentru a evita o cursă a înarmării și desfășurare a rachetelor. În această schimbare strategică nu trebuie exclus Taiwanul, care din punct de vedere geopolitic ar fi un bastion exclusiv pentru SUA în regiunea Asia-Pacific.

Despre interesul Washingtonului în Asia a vorbit președintele Rusiei, Vladimir Putin în cadrul celei de-a XVI-a ședințe plenare a Clubului internațional de discuții „Valdai”. Vladimir Putin **consideră** că motivul pentru care Statele Unite s-au retras din Tratatul INF au fost interesele Washingtonului în Asia și nu încălcarea condițiilor Tratatului de către Moscova. Potrivit acestuia, **SUA va face primul pas în direcția desfășurării rachetelor în Asia.**

Rachetele cu rază scurtă și medie de acțiune în Asia de Est

© Centrul de Studii Globale
Decembrie 2019

Acest lucru într-un oarecare mod afectează Moscova, pentru că rachetele desfășurate în Asia pot ajunge teritoriul Rusiei. Astfel, apariția rachetelor a SUA cu rază medie și scurtă de acțiune în Asia va atrage după sine un răspuns echivalent acțiunii și va crea noi amenințări în regiune.

Europa în noul context de stabilitate strategică. Până în prezent, Kremlinul și Casa Albă au anunțat că nu intenționează să implementeze rachete cu rază medie și scurtă de acțiune în Europa. Respectarea *statu-quo-ului* menține echilibrul actual din Europa și evită, de asemenea, escaladarea unei curse a înarmării. Acest lucru permite Rusiei și Statelor Unite să-și concentreze resursele în direcția eliminării dezechilibrului existent cu China.

Totuși, Europa este în continuare unul dintre principalele teatre de dispută între Rusia și Statele Unite, iar escaladarea concurenței geopolitice dintre ele poate determina schimbarea unor poziții în această problemă pe viitor. Încetarea Tratatului INF nu înseamnă că situația se va schimba imediat, iar pe termen scurt nu se vor produce modificări imediate. Statele Unite și

Rusia nu vor începe să desfășoare sute de rachete noi, însă pe termen mediu, ambele părți vor încerca să dezvolte rachete cu rază scurtă și medie de acțiune interzise până în data de 2 august 2019 de Tratatul INF.

Adică, în dinamica internațională de astăzi, Tratatul INF este posibil să provoace un efect de domino, în loc să accelereze realizarea de noi acorduri. Astfel, europenii vor trebui să decidă cum vor continua dialogul și afacerile cu Rusia. Cel mai puternic mijloc de presiune ar fi: desfășurarea de rachete și, eventual, o nouă cursă a înarmării, **însă aceasta este o contracarare a propriilor interese europene**; un alt instrument ar fi sancțiunile economice, dar ele nu sunt o soluție de lungă durată. În același timp, este posibil ca țările europene să nu întreprindă nici-o măsură, dar vor simți în continuare „efectele” acestui fenomen. Capitalele europene pot fi din nou vizate de rachetele cu rază medie și scurtă de acțiune (cu focuase nucleare sau convenționale). Chiar dacă presupunem că este puțin probabil un război major, totuși probabilitatea escaladării sub formă de conflicte regionale/locale crește. Acest fenomen este cunoscut

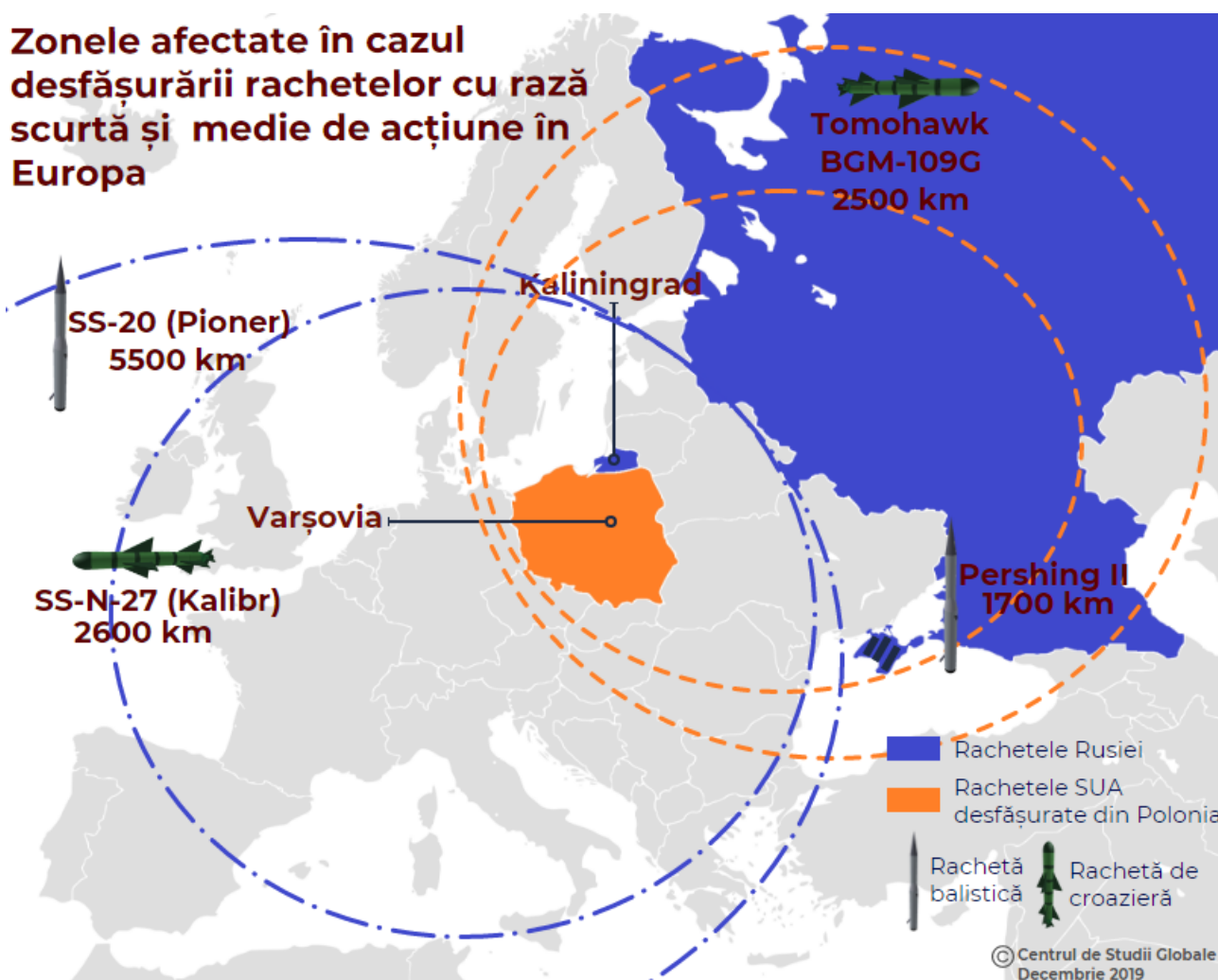
În teoria relațiilor internaționale drept „paradoxul stabilității-instabilității”.

În practică pentru Europa, acest lucru poate însemna: escaladarea conflictelor înghețate; apariția de noi conflicte (nu neapărat prin folosirea forței militare); precum și pericolul constant de escaladare bruscă și necontrolată a incidentelor și crizelor. În această direcție sunt necesare măsuri suplimentare pentru cooperarea statelor europene în domeniul securității, atât în cadrul [Documentului de la Viena](#), cât și prin susținerea inițiativei [europene de apărare](#).

INF este deja cu câțiva pași înaintea capacităților acelor rachete care au fost distruse după semnarea Tratatului în 1987. Îmbunătățirea ulterioară a acestora va fi un instrument important în lupta pentru superioritatea militară, precum și desfășurarea suplimentară a rachetelor existente.

Concurența actuală a marilor puteri creează condiții extrem de dificile în care restabilirea Tratatului INF sau menținerea altor tratate existente devine o sarcină foarte dificilă.

Zonele afectate în cazul desfășurării rachetelor cu rază scurtă și medie de acțiune în Europa

Perspectivă stabilității strategice. Desigur, indiferent de locația exactă a desfășurării rachetelor, însăși existența lor va contribui deja la dezvoltarea capacităților militare ale Rusiei și SUA.

În toate scenariile care ar putea implica o escaladare extrem de rapidă a ostilităților, sau în caz de criză, lansatoarele și rachetele existente pot fi schimbate și manevrate în orice moment și direcție. Ambele puteri vor continua să îmbunătățească tehnologia rachetelor balistice cu rază medie și scurtă de acțiune. Prima generație de rachete de după Tratatul

Înlocuirea sau modernizarea Tratatelor strategice de stabilitate în perioada unei concurențe globale intense și implicarea Chinei ca participant suplimentar creează o sarcină mult mai dificilă comparativ cu problemele care trebuiau abordate în perioada finală a perioadei Războiului Rece.

Încetarea Tratatului INF pune în pericol întreaga construcție a Tratatelor de dezarmare. Ultimul „pilon” major al logicii epocii detenției rămâne Tratatul dintre Statele Unite ale Americii și Federația Rusă privind Măsurile pentru reducerea și limitarea armamentului strategic ofensiv, semnat în 2010 și

intrat în vigoare un an mai târziu (START-3). Luând în considerare schimbările din sistemul internațional, este necesară o dezvoltare a unei noi strategii de reducere a armelor. Cu toate acestea, ar trebui să se înțeleagă că orice propunere ar trebui să fie extrem de prudentă, în plus față de Tratatul INF, este foarte importantă și o poziție echilibrată comună asupra problemelor și crizelor internaționale, care pot servi ca o demonstrație de disponibilitate pentru a formula abordări comune pentru păstrarea păcii. În caz contrar, lipsa de pregătire pentru comunicare și compromis va fi un semnal negativ pentru multe țări care dispun de un potențial de destabilizare.

În mare parte regimul de control al armelor strategice încetează să mai funcționeze și acest lucru nu este deloc surprinzător. Acordurile încheiate în timpul și după Războiul Rece sunt depășite și nu reflectă schimbările tehnologice și geopolitice apărute în prezent. Dacă ambele părți vor putea acționa constructiv și în mod serios să-și afirme preocupările în domeniul militar fără restricții și obligații legale, atunci va fi posibilă și fără acorduri menținerea stabilității strategice. Controlul armelor este posibil într-o situație în care sunt luate în considerare și respectate pozițiile părților implicate, fiind, de asemenea, necesar și principiul egalității părților, însă se pare că în prezent nu avem o problemă a controlului armelor, ci o problemă privind echilibrul de putere în lume.

Summary

The INF Treaty set the foundation for the concept of strategic stability, which made the use of nuclear weapons useless. Therefore, the effective conclusion of the INF Treaty is the beginning of another historical period, being obvious that the INF Treaty, with all its uniqueness, has been out of time.

With the creation of new weapons, the INF Treaty became meaningless from a technical-military point of view, and with NATO's proximity to Russia's borders - and geopolitically. For both sides, the Treaty was essential in relation to the time and circumstances of its emergence.

At present, once the official INF Treaty has ceased, both Moscow and Washington will be able to continue to develop and deploy ballistic rockets with ground launch with an autonomy of between 500 and 5.500 kilometers. From this moment both countries are engaged in the process of returning this missile class to their arsenals. However, the question that becomes more and more relevant is: how will they use them? Of course, no matter how they will be used and the exact location of the missile deployment, their very existence will already contribute to the development of the Russian and US military capabilities.

Mostly the strategic weapons control regime ceases to work and this is not at all surprising. The agreements concluded during and after the Cold War are outdated and do not reflect the technological and geopolitical changes that have occurred today. The last major "deal" of the logic of the era of detention remains the Treaty between the United States of America and the Russian Federation on Measures to Reduce and Limit Offensive Strategic Weapons, signed in 2010 and entered into force a year later (START-3).

The current competition of the great powers creates extremely difficult conditions in the fight for military superiority, as well as for the deployment of existing missiles. Weapon control is possible in a situation where the positions of the parties are taken into account and respected, and also the principle of equality of the parties is necessary, but it seems that at present we do not have a problem of control of the weapons, but a problem regarding the balance of power in the world.

Încadrarea dronelor militare în sistemul de drept internațional și utilizarea acestora în operații clandestine sau sub steag fals

Ștefan POPA

intern, Centrul de Studii Globale, ULBS

Pe fondul unui context geopolitic internațional caracterizat de o dinamică tot mai intensificată în ultimii cinci ani, în care conflictele clasice au fost substituite într-un ritm accelerat de către cele neconvenționale, sistemul de drept internațional este depășit de noile provocări și se confruntă cu o dilemă în direcția căreia se fac pași aproape inexistenți pentru a o rezolva.

Folosirea dronelor în scopuri militare de către unele state sau entități non-statale pentru a efectua operații combative împotriva altor actori din sistemul internațional, reprezintă un subiect de confuzie în ceea ce privește asumarea răspunderii internaționale în cazul încălcării drepturilor internaționale. Este incert unde se pot încadra atacurile cu drone în sistemul de drept internațional și cine își asumă răspunderea internațională.

În consecință, aceste drone devin instrumentul cel mai profitabil pentru a întreprinde acțiuni agresive împotriva altor state favorizând totodată apariția operațiilor sub steag fals. În acest sens se ridică întrebarea dacă atacul asupra rafinăriilor din Arabia Saudită reprezintă un teatru pentru o astfel de operațiune sau nu.

Sursa hartă: *The Sun*

Atacul împotriva rafinăriilor saudite și a tancurilor petroliere internaționalizează criza

Atacul cu drone asupra rafinăriilor de petrol Abqaiq și Khurais din Arabia Saudită din data de 14 septembrie a.c. (cea din Abqaiq fiind și cea mai mare din lume) lansat din teritoriul Yemenului despre care nu s-a stabilit clar de către cine a fost orchestrat, internaționalizează criza din Orientul Mijlociu. Atacul a avut un impact negativ asupra **prețului** petrolului (pe o perioadă scurtă) care a fost resimțit în mare parte a lumii, în special de cele mai mari **economii**, asiatică (China, Japonia, India, etc) și cea americană. (În Europa, Germania și Franța)

În pofida atacului din 14 septembrie care a redus **producția** de petrol a rafinăriei Abqaiq de la 4,9 milioane de barili pe zi la 2 milioane de barili post atac, abilitățile de repunere în funcțiune la capacitate maximă a rafinăriilor Aramco au fost remarcabile. În prezent **capacitatea** totală de producție nu doar ca a atins cota anterioară atacului ci a depășit-o semnificativ, ajungând la 5,5 milioane de barili pe zi.

Momentum pentru SUA de a face lobby aliaților europeni

Pe fondul relației tot mai tensionate dintre SUA și Iran de la preluarea mandatului de către Donald Trump, care a decis retragerea din Tratatul Nuclear și reinstaurarea sancțiunilor economice asupra Teheranului (îmbogățirea uraniului din centralele nucleare iraniene peste limita impusă în tratat a fost privită ca un semnal de alarmă de către SUA și Israel, în mod special), Washingtonul nu se regăsește pe aceeași **direcție** cu aliații europeni în legătură cu problematica Iraniană, care nu optează pentru varianta sancțiunilor încă.

Așadar, criza creată în urma atacului poate fi un prilej pentru SUA de a face lobby aliaților transatlantici pentru a-și reorienta viziunea față de modul de constrângere a Teheranului aplicat de Washington, mai ales în contextul **atacurilor** asupra tancurilor petroliere din apropierea strâmtoarei Hormuz și a Golfului Oman din ultimele luni, în care Iranul este acuzat în mod direct de către SUA că ar fi instrumentat toate aceste atacuri.

Dronete: o nouă dimensiune a încadrării conflictelor în sistemul de drept internațional

Utilizarea vehiculelor aeriene fără pilot la bord (**UAV**), sau a dronelor în termeni mai comuni, în scopuri militare din ultimii douăzeci de ani ține în șah sistemul de drept

internațional. Din pricina faptului că nu există o reglementare clară asupra dronelor, acestea au devenit o alternativă mult mai atractivă pentru statele sau entitățile non-state de a utiliza forța în anumite contexte geopolitice, pentru a-și urmări interesele fără a avea repercursiuni juridice încadrate în normele de drept internațional.

În cazul Uniunii Europene, la data de 11 iunie 2019, [Regulamentul](#) delegat (UE) 2019/945 al Comisiei și [Regulamentul](#) de punere în aplicare (UE) 2019/947 al Comisiei au fost publicate prin care s-au adoptat măsuri de control și reglementare juridică a utilizării dronelor comerciale de tip deschis în spațiul aerian european, însă nu fac nicio precizare asupra dronelor militare.

În ceea ce privește ONU, în 2015 s-a realizat doar un [studiu](#) care are scopul de a cataloga dronele în funcție de anumite criterii (comerciale, militare, greutate, durabilitate și potențialul de a fi dotate cu armament) de care statele membre să se folosească pentru a-și întocmi rapoartele naționale, însă fără a reglementa vreun set de măsuri coercitive în acest sens.

Dronele sunt aparate de zbor caracterizate de o operabilitate foarte ridicată, indiferent de infrastructura sau relieful locului unde sunt puse în funcțiune, fapt care îngreunează controlul guvernelor asupra lor, în mod special dacă acestea ajung în posesia altor forțe decât cele guvernamentale.

În consecință, folosirea acestora în cadrul operațiilor sub steag fals a devenit o alegere logică, fie că vorbim de actori statali sau non-statali, având un risc foarte scăzut din mai multe puncte de vedere precum costuri mici de operare și lipsa răspunderii internaționale.

Operație clandestină sau sub steag fals?

În contextul atacurilor din ultimele luni asupra tancurilor petroliere din strâmtoarea Hormuz și asupra rafinăriilor saudite Abqaiq și Khurais, care au afectat semnificativ rețeaua de distribuție a petrolului saudit la nivel global, ne putem întreba cine ar putea sta la baza acestor acțiuni și cine ar avea de câștigat cel mai mult de pe urma acestei crize.

Întânirea lui Donald Trump cu Prințul Mohammed bin Salman din martie 2018 a avut rolul de a consolida o alianță nu doar militară ci și energetică a celor două state prin care să-i confere SUA o poziție dominantă în sectorul energetic din regiune și la nivel global dar și satisfacerea nevoilor proprii de consum al petrolului. Însă cu toate că SUA este cel mai mare [producător](#) de petrol din lume, nevoile interne de consum o împiedică să devină și cel mai mare exportator, poziție ocupată în prezent de Arabia Saudită.

În 2016, Prințul moștenitor al coroanei Arabiei Saudite, Mohammed bin Salman a impus un preț de vânzare al colosului producător Aramco de 2 trilioane de dolari (cu toate că momentan nu se dorește vinderea totală), cei mai interesați fiind mari corporații din SUA (Citigroup, Goldman Sachs, JP Morgan, Merrill Lynch, Morgan Stanley), din Marea Britanie (HSBC) dar și din Elveția (Credit Suisse). Însă în urma atacului cu dronă din 14 septembrie, [cota](#) de achiziție a scăzut la 1,5 trilioane de dolari.

Un alt factor de luat în calcul este faptul că Federația Rusă ocupă poziția a treia în topul celor mai mari exportatori de petrol din lume iar în actualul context geopolitic orice strategie de sabotare a adversarilor săi reprezintă un interes sporit pentru Moscova. De asemenea, destabilizarea actualelor rețele de comerț al petrolului i-ar putea deschide noi uși pentru a-și spori capacitățile și volumul de export al petrolului propriu pe piața mondială.

Acțiunile Federației Ruse în Orientul Mijlociu s-au intensificat în ultimii cinci ani, în mod special după ce Washingtonul a adoptat o poziție mai rezervată față de conflictele regionale în care era implicat în trecut. Intervenția Turciei din nordul Siriei sub pretextul creării unei zone tampon sigure pentru imigranții aflați în tutela sa, care are ca scop real distrugerea forțelor kurde din regiune nu a fost obiectată de administrația Trump, creându-se astfel un vid de putere în regiune.

Așadar, intervenția altui stat puternic în regiune (după decizia SUA de a [retrage](#) trupele din nordul Siriei) pentru a crea un echilibru de putere și a evita posibilele noi conflicte (Siria și Turcia) era necesară, iar pentru Federația Rusă asumarea acestui rol reprezintă un momentum pentru redobândirea statutului pe care l-a deținut în trecut în regiune.

Un alt aspect de luat în calcul reprezintă istoria relației dintre Arabia Saudită și Iran, două state puternice la nivel regional, ambele având pretenția de a deține supremația regională. Pe fondul divergențelor identitare religioase dintre cele două state, Iranul fiind un stat reprezentant al comunităților šiite iar Arabia Saudită a celor sunitice, acestea devin pioni esențiali în jocul de putere ai marilor actori precum SUA și Federația Rusă, ambele având interese mari atât de natură economică cât și geostrategică în această regiune.

Considerații de final

Îmbinarea unui sistem de drept internațional neadaptat la noile provocări de securitate, cu privire la utilizarea dronelor, și caracteristicile de operabilitate ridicată ale acestora, a creat un mediu prielnic pentru apariția operațiilor sub steag fals.

Acest context permite autorilor să întreprindă acțiuni împotriva altor state sau intereselor acestora într-un mod controlat și mai sigur, reducând semnificativ greutatea implicațiilor politice ce ar rezulta în mod normal în cazul agresiunilor militare prevăzute în dreptul internațional.

În consecință, atât ONU cât și UE ar trebui să dezvolte politici comune prin colaborări interinstituționale. Este absolut necesară concretizarea unor obiective comune reflectate printr-un set reguli aplicabile tuturor statelor membre care să integreze un mecanism de constrângere la nivel internațional, cu scopul de a descuraja inițiativele de utilizare ale dronelor sau de a stabili cu precizie răspunderea internațională.

În speță, asupra atacurilor rafinăriilor din Arabia Saudită, se poate lua în considerare ipoteza unei operații sub steag fals în baza anumitor aspecte precum: folosirea unor drone militare despre care nu s-a stabilit cu exactitate proveniența și autorul, și

ipotezele prezentate despre cine ar avea de câștigat în urma acestor atacuri.

Concluzionând, se poate afirma că pe fondul relației caracterizate de rivalitatea identitar religioasă dintre Arabia Saudită și Iran, competiția marilor puteri SUA și Federația Rusă din regiune dar și crearea unui sentiment de nesiguranță față de principalul furnizor de petrol la nivel internațional, ca o potențială strategie de a reconfigura sistemul de furnizare a petrolului în piața internațională, este dificil de stabilit cu exactitate sursa atacurilor și scopul propriu-zis al acestora.

Summary

The attack on the Saudi oil refineries has internationalized the crisis due to two important aspects: Saudi Arabia is the largest oil exporter in the world and that is highly relevant in terms of having stable energy markets in the world and it is also a geostrategic battlefield for the US and Russian Federation.

The already cold relations between the US and Iran has deteriorated even further since Trump decided to withdraw from the Nuclear Deal and reinstate economic sanctions on Teheran for not abandoning the plan to enrich uranium. Therefore, the context that resulted from this attack can be used by the US to lobby their European allies who do not share the same vision with Washington on sanctioning Iran.

The attack has also unveiled a much bigger issue than the regional geopolitical situation, the use of drones to carry out the attack has sparked new discussions about the fact that our current International System is outdated when it comes to new military endowments.

In the era of modern military technology, the International Law System needs to be improved in order to include important issues such as the use of military drones by state or non-state actors that must be regulated in order to ensure international stability and security.

Due to their characteristics, such as high maneuverability despite the terrain conditions and the other positive aspects such as reduced operability costs, drones became the preferred choice to conduct military operations. Nevertheless, what's more important is that due to an outdated International Law System, these entities can dodge the international responsibility and this is the primary reason why drones would become a much more suitable instrument to develop false flag operations.

Exit?

Robert MERCUREAN, Andi BERNAT
interni, Centrul de Studii Globale, ULBS
(nov. 2019)

- ✓ *Commonwealth-ul de astăzi nu mai seamănă cu cel din trecut. Marea Britanie, în anul 2016, a pornit procedura de Brexit cu aspirațiile de a reface relevanța globală de altă dată. Problema actuală a Marii Britanii este că statele din vechiul imperiu își urmăresc acum propriile interese și nu sunt atât de dezvoltate încât să readucă britanicii ca și actor global important*
- ✓ *Conservatorii sunt hotărâți să scoată Marea Britanie din blocul european. Principalii donatori ai conservatorilor s-au dovedit a fi oligarhi ruși. Aceștia sunt cetățeni britanici care își desfășoară activitățile economice în afara insulei. În cazul acesta dubla cetățenie reprezintă un punct vulnerabil.*
- ✓ *Interesele donatorilor și ale conservatorilor sunt în cazul acesta în contradicție cu interesele celorlalte partide, dar nu neapărat cu interesele naționale. Încă nu s-a putut ajunge la un acord din cauza acestui impediment, care a întârziat în repetate rânduri aplicarea articolului 50 din Tratatul Uniunii Europene. Aceasta reprezintă o lovitură de imagine a sistemului democratic de tip parlamentar al Marii Britanii și va putea fi folosit în viitoarele discursuri cu tentă naționalistă a partidelor extremiste.*
- ✓ *Boris Johnson a fost primarul Londrei timp de două mandate având ca și punct de vârf momentul 2012 când orașul pe care-l conducea a găzduit Jocurile Olimpice de Vară. A fost însă și ținta mai multor critici datorită unor decizii ciudate pe care le-a implementat.*
- ✓ *Ca și prim-ministru și-a asumat parcursul de ieșire al Marii Britanii din Uniunea Europeană aceasta fiind o misiune care nu s-a dovedit a fi simplă ca urmare a diverselor opoziții cu care se confruntă.*

Într-o lume și o scenă politică plină de tensiuni în care surprizele sunt la ordinea zilei, Marea Britanie reușește să se mențină în continuare în topul celor mai interesante subiecte prin Brexit. Un subiect care se întinde deja pe o perioadă de mai bine de trei ani, dar care și-ar putea găsi finalul în curând.

Privind retrospectiv, au fost runde de negocieri dure cu multe schimbări, care s-au lăsat cu schimbări sociale, economice dar mai ales politice. Un lucru important din toată această situație ar fi dacă ambele părți și-au învățat lecția?

În orice caz, unul dintre cele mai capabile state care putea lua decizia de a părăsi Uniunea Europeană și să o ducă la bun sfârșit, este Marea Britanie. Multiple criterii au calificat-o pe această poziție. Principalul criteriu a fost Commonwealth-ul creat de regat acum două secole, care acționează ca un fel de plasă de siguranță.

Imperiul creat de Marea Britanie, sau pe atunci Imperiul Britanic, a

fost cea mai mare **unitate administrativă**, având teritorii pe toate continentele. La acel moment Imperiul Marii Britanii dicta pe scena globală. Conspectând asupra acestei teme, rămânem cu întrebarea, dacă ar fi posibil ca nostalgia acelor vremuri să fie fundamentul motivațional care i-a împins pe britanici spre un Brexit?

Marea Britanie s-a aflat și, de cele mai multe ori și-a creat contextele pentru a fi una dintre marile puteri ale lumii. Iar în secolul douăzeci au existat discuții, ca și Franța **să se alăture Commonwealth-ului**. Regatul Unit a ajuns astăzi în Uniunea Europeană un stat între alte state, iar Franța și Germania conduc politica Uniunii Europene.

Dar, Commonwealth-ul de astăzi **nu mai este cel de acum 200 de ani**. Din cele 53 de state, un număr destul de limitat sunt considerate a fi țări dezvoltate. Așadar, un temei solid pentru părăsirea Uniunii să fi fost acest aspect, este destul de improbabil, chiar dacă Africa de Sud, spre exemplu, a pregătit **noul tratat economic** cu Marea Britanie după momentul declarării exit-ului.

Cu **India**, spre exemplu, este o situație mai delicată, deoarece ei cer ca populația să poată circula și/sau stabili mult mai ușor în statul insular. Întrucât premierul Johnson se află deja în dificultate, deoarece India consideră acest punct important, iar el nu poate impune asta cetățenilor săi, deoarece ar încălca un aspect pentru care Regatul Unit părăsește Uniunea.

Așadar Commonwealth-ul de altă dată rămâne mai degrabă un vis îndepărtat, deoarece la aspirațiile și ambițiile globale ale Marii Britanii, acest deziderat s-ar dovedi mai degrabă un eșec. Dacă această variantă era convenabilă, Regatul Unit ieșea fără un acord până acum fără să se lupte să obțină un acord cu Uniunea Europeană.

În prezent, după demisia Theresei May, noul premier **Boris Alexander de Pfeffel Johnson** vine cu un nou suflu. Alexander Boris de Pfeffel Johnson este născut și crescut în Statele Unite ale Americii, având însă origini britanice. Printre locurile în care a studiat se numără și Universitatea din Oxford, unde a aprofundat literatură clasică. A debutat în plan profesional la o companie de consultanță, apoi și-a început cariera ca și jurnalist pentru The Times, The Daily Telegraph și The Spectator, unde a fost editor până în anul 2005. Pe parcursul carierei sale de jurnalist a fost ținta unor scandaluri legate de unele articole ale sale. Anul 1997 a reprezentat pentru el **debutul** în cariera politică, fiind ales ca și candidat la Camera Comunelor din partea Partidului Conservator. Aceste alegeri le-a pierdut, însă la următoarea candidatură avea să și obțină un loc în Parlament. Zece ani mai târziu devenea candidat pentru scaunul de **primar** al Londrei, pe care avea să-l câștige în anul 2008, funcție păstrată până în anul 2016.

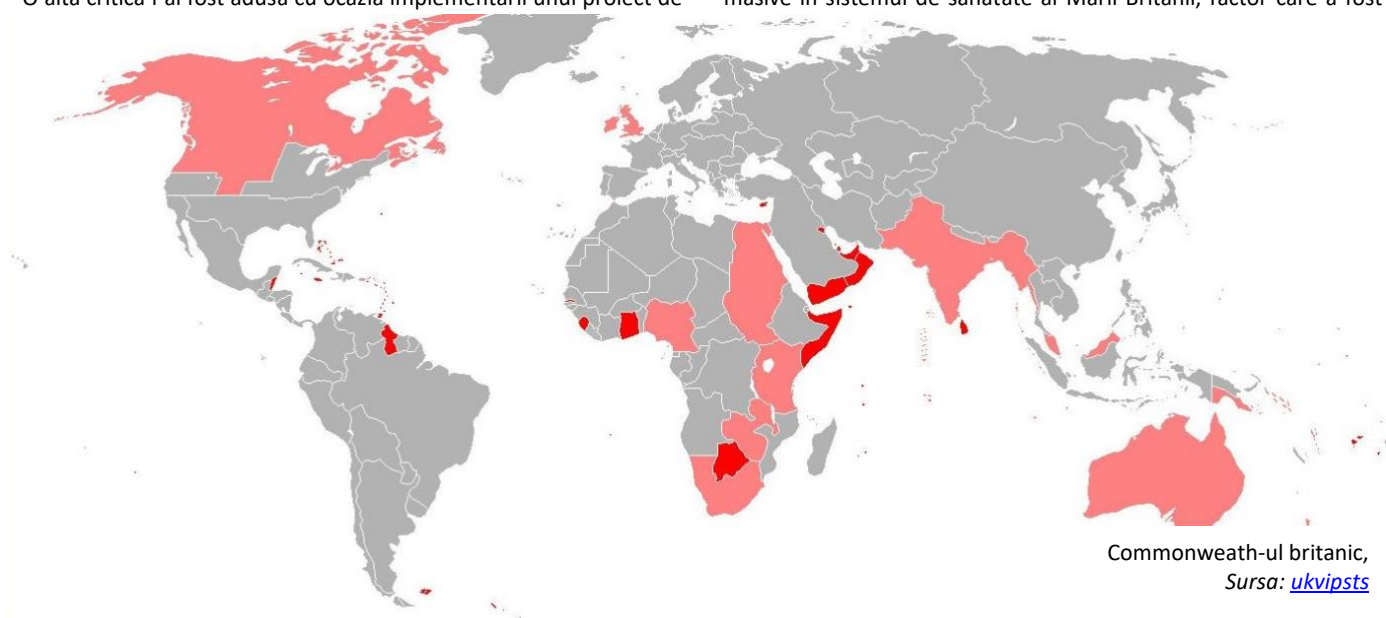
Nov. 2019 – Ian. 2020

A fost în centrul mai multor polemici, datorată poziției lui, dar o idee care i-a adus prestigiu a fost aceea a telegondolei care leagă două puncte ale Londrei pe o lungime de peste un kilometru. [Proiectul](#) a fost implementat cu sprijinul Emirates AirLine și reprezintă o atracție turistică, dar și o alternativă pentru unii londonezi la oră de vârf. A devenit însă subiectul unor reproșuri deoarece s-a constatat că foarte puțină lume o folosește în mod regulat și nu este accesibilă ca și preț pentru populație. Firma Mace care a început construirea ei, are hub-uri și angajați în 5 continente. Cele mai mari hub-uri fiind în Johannesburg și Hong Kong, iar firma Emirates a [interzis](#) Londrei să vândă sau să primească finanțare pentru proiect din partea vreunei bănci sau investitor israelian.

O altă critică i-a fost adusă cu ocazia implementării unui proiect de

În anul 2015 avea să obțină un loc în Parlamentul Britanic, devenind totodată un susținător al taberei Leave. La acea vreme declara că-și dorește un acord mai bun pentru cetățenii britanici, pentru a economisi bani și a obține controlul din nou. De aici, cel mai probabil a fost apoi preluat motto-ul taberei Leave din campania electorală pentru Brexit: „[Vote Leave. Take Control](#)”. Toate acestea în ciuda faptului că a declarat și faptul că nu dorește să adopte o poziție împotriva cabinetului Cameron de la acea vreme.

[Discursul](#) său este în mare parte construit în jurul ideii de ieșire a Marii Britanii din UE și al unor elemente din [campania electorală](#) a taberei „Leave” din 2016. Spre exemplu, Johnson anunță investiții masive în sistemul de sănătate al Marii Britanii, factor care a fost

biciclete pentru londonezi. [Prețul investiției](#) a fost undeva la 1.400 de lire sterline per unitate, fiind supranumite Rolls-Royce-ul ecologic. O decizie oarecum ciudată a fost aceea a construirii [ArcelorMital Orbit](#), o structură de oțel situată lângă Stadionul Olimpic. Necesitatea ei nu a fost pe deplin justificată, iar mentenanța ei depășește zece mii de lire săptămânal.

Fără îndoială punctul său de vârf ca și primar al Londrei a fost momentul 2012, când au fost organizate [Jocurile Olimpice](#) de Vară. Atunci atenția întregului mapamond a fost concentrată asupra evenimentului din orașul pe care-l conducea. Bilanțul a fost unul fără precedent, peste 10.000 de sportivi provenind din 204 țări, peste 300 de evenimente și aproape 200.000 de spectatori zilnic. [Nota de plată](#) a fost de 8,77 miliarde de lire sterline, aducând însă peste 9 miliarde în economia britanică.

Un teren abandonat avea să devină cel pe care va fi construit, pe parcursul a aproape zece ani, satul olimpic. După terminarea jocurilor, acesta a devenit un cartier cu peste 10.000 de locuințe. Conform [The Guardian](#) numărul total de locuințe puse la dispoziția cetățenilor pe parcursul mandatelor lui Johnson a fost de peste 90.000.

catalogat ca fiind afectat de apartenența la Uniunea Europeană. Într-un [tweet](#) din data de 28 septembrie 2019 a anunțat cel mai mare program de investiții din istoria NHS(Sistemul Național de Sănătate Britanic), care va include aparatură de monitorizare a cancerului.

O altă promisiune care se regăsește în campania electorală pentru Brexit vizează sistemul de învățământ britanic, care ar avea aceeași soartă ca și cel de sănătate. Asemenea și infrastructura rutieră și feroviară a Marii Britanii, alte sectoare în care Johnson a promis investiții.

O altă măsură este aceea a recrutării a 20.000 de noi polițiști. Motivul invocat este acela a construirii unui climat mai sigur. Protestele împotriva Brexit-ului după referendumul din anul 2016 au fost unele de amploare. [Mișcările](#) sociale au numărat sute de mii de participanți. De asemenea înaintea primei sale sosiri la sediul guvernului, mai mulți protestatari au încercat să-i blocheze calea.

În același timp Johnson pare să transmită și ideea de a fi aproape de oameni, după cum a afirmat că cetățenii sunt cei care decid, fiind foarte încrezător în valorile democratice. Prin promisiunile pe care le înaintează dorește să susțină această idee, iar într-un [articol](#)

postat în data de 27 septembrie 2019 a ținut să spună că prioritățile sale stabilite sunt finalizarea Brexit-ului, și investirea în sănătate, forțele polițienești, educație. Dorința sa este însă de a părăsi Uniunea cu un acord.

Așadar, după ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană, rămân trei vectori de putere după care se poate ghida pentru a negocia un nou acord economic. Unul dintre aceștia este chiar alianța pe care o părăsește. Se lucrează și negociază intens asupra unui acord în care ambele părți să iasă în câștig.

Deși premierul britanic a făcut promisiunea că țara sa va ieși din UE pe data de 31 octombrie, acest lucru nu s-a întâmplat. După ce Camera Comunelor a respins din nou acordul de Brexit, Consiliul European și Guvernul Britanic au convenit amânarea termenului limită pentru data de 31 ianuarie 2020.

De asemenea după un lung drum în acest sens, Camera Comunelor a căzut de acord să se organizeze [alegeri anticipate](#) pentru data de 12 decembrie. Un aspect surprinzător a fost anunțul liderului Partidului Brexit, Nigel Farage, de a [nu candida](#) la aceste alegeri.

Alegerile anticipate au fost câștigate de partidul lui Johnson, iar în acest caz Brexit-ul va avea loc din dorința conservatorilor. Prin această [victorie](#) crește posibilitatea ca Johnson să-și ducă la bun final sarcina asumată. Rezultatul alegerilor a readus în atenția publicului o problemă veche, aceea a Scoției. Scoția și-a exprimat de multă vreme dorința de a obține [independența](#) față de restul Marii Britanii în cazul în care va părăsi Uniunea, iar Johnson a declarat că nu va permite aceasta.

Un scenariu No Deal încă este posibil. Amânările continue precum și legea promulgată de parlament pentru evitarea unui no deal nu oferă garanția că un acord economic cu UE va fi automat realizat. Atât britanicii cât și europenii s-au pregătit pentru acest deznodământ. În timp ce Regatul Unit a pregătit planul [Yellowhammer](#), din Uniunea Europeană mai mult statele din imediata vecinătate și-au luat mai multe măsuri în cazul unei ieșiri dezordonate.

Conservatorii la ora actuală au un interes de a părăsi Uniunea, deoarece principalii [donatori](#) ai lor, își desfășoară afacerile în alte teritorii. Așadar, în cazul lor se arată o perspectivă optimistă. Cu un vot favorabil pentru noul plan, adevăratele jocuri încep după ieșire, iar asta va afecta foarte puțin Marea Britanie fiind un Brexit lin și deschis la alte compromisuri.

[Legăturile](#) mai multor personaje din tabăra Leave cu oligarhii ruși au fost dovedite de mai multe anchete. Propaganda și lobby-ul susținut din est prin diferite entități influențează fără îndoială parcursul unui stat. [Raportul ISC](#), care ar fi trebuit să scoată la iveală detalii care deranjau partidul conservator, nu poate fi făcut public. Oligarhii ruși menționați sunt și cetățeni britanici, iar acest fapt ridică semne de întrebare asupra dublei cetățenii. Dar aceste implicații nu sunt singurele consecințe. Cooperarea în domeniul securității cu vechii aliați, o dată ce raportul va fi făcut public, ar putea suferi modificări și chiar lipsă de încredere. Africa ar putea reprezenta un interes major pentru donatorii conservatorilor. Unde ei ar putea să își exercite interesele pe continentul încă subdezvoltat, folosind puntea de legătură britanică în statele din

Commonwealth.

Revenind la Brexit, după promulgarea acestuia, SUA s-ar putea dovedi un aliat valoros și un partener economic important pentru Marea Britanie. Atât Donald Trump cât și Mike Pence au oferit asigurări referitoare la faptul că Regatul Unit va avea pregătit un acord economic. Pe de altă parte, [Nancy Pelosi](#) a anunțat pe diferite canale că acordul economic ar putea să pice în cazul în care senatul american nu va fi de acord cu acesta, mai ales dacă situația din Irlanda nu se va rezolva.

Președintele Trump l-a elogiat în mai multe rânduri pe Boris Johnson, iar acesta ar putea reprezenta o garanție stabilă între SUA și Marea Britanie întrucât pentru America, Regatul Unit reprezintă a patra cea mai mare piață de export. Dar aceste elogii au durat pentru puțin timp, mai precis până când [Johnson](#) a ales totuși să ia în considerare un Brexit mai soft.

Miza rămâne totuși mare pentru Americani. Apartenența la NATO și faptul că Marea Britanie va face parte în continuare din Consiliul de Securitate al ONU, presupune ca Britanicii să rămână în continuare mai mult decât relevanți.

Aceste două noi posibile tratate economice între statele sau organizațiile mai sus menționate ar fi cele mai importante pentru Marea Britanie. SUA își dorește o relație cât mai strânsă cu vechii aliați, deoarece China poate reprezenta tot timpul o soluție viabilă. În această eventualitate și cunoscând în prealabil situația geopolitică actuală, o victorie a Chinei în sfera de influență a Statelor Unite ar însemna o lovitură grea pentru statul american.

Însă problema se află mai adânc înrădăcinată. Democrația de tip parlamentar, promovată și prezentă în Uniunea Europeană a primit o lovitură. În acest scandal se observă cum interesele fiecărui partid sunt mai presus decât cele naționale. Iar Marea Britanie încă încearcă să găsească calea rezolvării la problema lor internă. După Războiul Rece, când [sistemul democratic de tip parlamentar](#) pe model britanic s-a dovedit a fi mai eficient și mai bun, creșterea în notorietate precum și aplicarea sa în mai multe state a urmat cursul natural al lucrurilor. Dar problema actuală ne poate ridica semne de întrebare despre cât de viabil mai poate fi sistemul actual? Câtă credibilitate mai are sistemul actual? De câte reforme e nevoie pentru a evita o astfel de situație? Sunt câteva întrebări care rămân deschise.

Geopolitical Brief

CENTRUL DE STUDII GLOBALE
UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA" DIN SIBIU

Nov. 2019 – Ian. 2020

Summary

Great Britain has always created the context – and most of the time it has succeeded – of being one of the greatest powers in the world and also the creator of the Commonwealth. However, the Commonwealth of today is not the same as 200 years ago. Out of 53 countries, only a few of them are considered to be developed countries. At this moment, the Conservatives are interested in leaving the Union because their top donors are running their businesses in other countries. Many investigations succeeded in proving the links between many members of the Leave camp and the Russian oligarchs. The parliamentary democracy – promoted and present in the EU – has been profoundly affected. In all this scandal, it can be noticed how the interests of each party are above the national interest. Great Britain is still trying to find a way to solve its internal problems.

Update Europa

Asist. univ. dr. Marius ȘPECHEA
Analist, Centrul de Studii Globale, ULBS

Opinie

Anul 2019, a fost un an relevant pentru Uniunea Europeană, mai mult ca niciodată s-a vorbit despre nevoia unei redefiniri în ideea unui viitor pentru Europa. Summit-ul Consiliului European de la Sibiu, în plină campanie pentru alegerile europarlamentare, cu problema Brexit-ului pe masă și sub auspiciile unei recrudescențe a populismului și implicit a naționalismului pe scena politică a Europei, s-a dorit a fi un **imbold optimist** cu privire la viitorul Uniunii. "Ținând cont de faptul că lumea în care trăim devine tot mai schimbătoare și mai imprezvizibilă", după cum declara **Donald Tusk**, declarația comună a liderilor de ziua Europei, anunța Agenda Strategică și temele de interes pentru viitorul Uniunii, dar mai ales reliefa conștientizarea unei reforme profunde care să ne țină uniți, la bine și la greu, căutând soluții comune pentru a reuși să **protejăm modul nostru de viață**, democrația și statul de drept.

Ultimii ani s-au dovedit a fi pentru UE, anii marilor crize și provocări, astfel din 2014 până în prezent, Uniunea s-a confruntat cel puțin cu trei tipuri de crize diferite și anume:

- **Crize interne** determinate de **populism** și de declanșarea Brexit-ului ;
- **Crize de reacție** generate de **dificultatea gestionării problemei migrației** în fața valului de refugiați din 2015-2016;
- **Crize de relaționare și încredere –relația transatlantică și relația cu Turcia**; China precum și cu Federația Rusă;

Alegerile au trecut, dar problemele au rămas, și devin provocări reale pentru noua Comisie Europeană condusă și formată de Ursula von der Leyen, **Comisie încă inactivă** până în decembrie din cauza dificultății desemnării comisarilor propuși, precum și din cauza unor sensibilități cu privire la portofoliile desemnate de președinta Comisiei. „27 de comisari sunt prea mulți, iar portofoliile care chiar au sens sunt prea puține” afirma **Jean-Claude Juncker**, dincolo de aceste opinii critice, decizia de a redenumi portofoliul pentru "Migrație, afaceri interne și cetățenie" în " **Protejarea modului nostru de viață european**" condus de fostul purtător de cuvânt al Comisiei **Margaritis Schinas**, a stârnit nedumerire.

Ce înseamnă de fapt acest lucru? Cum va fi realizată această protecție a modului nostru de viață european? Este o formă de contracarare a populismului sau dimpotrivă? Ce obiective are un asemenea portofoliu și cum va gestiona el fenomenul migrației? Toate acestea ne fac să ne întrebăm oare **la ce s-a gândit** cu adevărat Ursula von der Leyen?

Sursa: [Twitter.com](https://twitter.com)

Pentru a putea răspunde cât mai obiectiv la aceste întrebări legitime și firești, trebuie înainte de toate să analizăm pozițiile oficiale asumate și apoi să integrăm aceste poziții în contextele largi ale problemei, metoda analitico-descriptivă precum și cea comparativă și analiza de context fiind instrumente utile și necesare, în acest demers.

Conform Comitetului Economic și Social European (CESE), "populismul se afla în Europa la cotele cele mai înalte înregistrate vreodată, din anii '30. Nivelul mediu al votului populist din statele membre ale UE se ridică în prezent la 24%, în creștere față de 8,5%, în 2000. Populații de dreapta sau de stânga sunt membri în multe guverne europene, în timp ce, în alte state membre, ei au o influență asupra agendei politice, în calitate de membri ai opoziției, forțând partidele moderate să adopte politici extremiste."

Între timp **încrederea în instituțiile europene** înregistrează un trend ascendent, ceea ce legitimează o abordare mai directă a anumitor probleme cum ar fi migrația și educația în spațiul european. Astfel, chiar Ursula von der Leyen răspunde acuzelor ecologiștilor din parlamentul european **care afirmă** că "Prin formularea: 'Protejarea modului nostru de viață european' se joacă după muzica extremei drepte, mai ales că este vorba despre migrație." Că esența acestui portofoliu **răspunde unor realități** concrete în care "Am văzut puteri străine interferând în alegerile noastre. Și am văzut populiști cu sloganuri naționaliste ieftine care

Nov. 2019 – Ian. 2020

încearcă să ne destabilizeze din interior. Nu ar trebui să permitem acestor forțe să deturneze modul nostru de viață european. Ei vor ca acest lucru să însemne exact opusul" Iar comisarul desemnat Margaritis Schinas, [în interpelarea din Parlament](#) la rândul său afirmă că :

"modul nostru de viață european presupune respectarea și promovarea diversității și pluralismului nostru, menținerea moștenirii noastre culturale comune și stimularea dinamismului continuu și a creativității cooperării transfrontaliere. Concret acest portofoliu din ceea ce reiese din abordările oficiale dincolo de criticile vehemente se dorește a fi un portofoliu interdisciplinar, transversal peste domeniile strategice ale Uniunii și a crizelor sale, educația, cultura, securitatea, migrația și egalitatea se constituie în principalii piloni ai acestui portofoliu în misiunea sa de a canaliza pozitiv energiile naționale și a răspunde temerilor privind viitorul prin dezvoltarea solidarității. "Trebuie să luăm în serios temerile și fricile legitime legate de migrația nereglementată și urmările acesteia asupra economiei și societății" declara von der Leyen în [scrisoarea adresată comisarului](#) desemnat.

Deși, fenomenul migrației a scăzut față de 2016 ,la nivelul lui 2017, în UE au intrat [2,4 milioane de imigranți](#) din țări din afara UE. Iar [amenințările Turciei](#) în acest sens trebuie tratate cu toată seriozitatea. În acest context Uniunea trebuie să fie pregătită atât pentru un răspuns extern, cât și pentru un răspuns intern în fața propriilor cetățeni. Deși Marie le Pan aclama existența acestui portofoliu ca o [victorie ideologică](#), existența acestui portofoliu ar putea fi o păcăleală pentru forțele euro-sceptice, lăsându-le fără temă de discurs motivator în fața electoratului.

Cu toate acestea, dificultatea înțelegerii și interpretării concrete a acestui portofoliu integrator de teme sensibile, poate fi un bun vehicul pentru discursul conservator și euro-sceptic din statele est-europene. Oare Victor Orban nu apără tot stilul de viață european?, cel puțin la nivel de discurs, ce anume îi lipsește pentru ca discursul și politica sa să fie integrată în viziunea noului portofoliu?

Cu siguranță, discursurilor euro-sceptice le lipsește ideea de solidaritate europeană, socotită de noua comisie o valoare cheie a construcției europene pe de o parte, iar discursului comisiei la rândul ei lipsește asumarea clară a rădăcinilor spațiului cultural european, evitând punctarea acestei necesități prin apelul la respectarea diversității, ceea ce în parte reprezintă într-adevăr un reper fundamental, dar insuficient în actualul context.

Concluzii și recomandări

La nivel european, chiar prin faptul ca acest portofoliu stârnește discuții, poate fi un beneficiu, deoarece aduce în prim planul atenției publice dificultatea (auto)definirilor identitare și importanța diversității culturilor europene în efortul de a se clarifica cultura/identitatea europeană.

Aspectele identitare deschid în spațiul european o discuție pe termen lung referitoare la educație și sensul acesteia din punct de vedere valoric, realizându-se astfel în mod prudent și timid trecerea de la educația ca atribut exclusiv al statelor membre la educație ca responsabilitate comunitară la nivelul UE.

În această discuție, România are de recuperat un decalaj foarte mare cu privire la motivația învățării și formarea continuă a adulților pentru a fi integrați pe piața muncii, în acest sens statisticile [Eurostat](#) nu ne poziționează deloc onorabil.

Accentul pus pe cultură și diversitate poate fi un real atu pentru România, valorificarea eficientă a patrimoniului ei material și imaterial prin dezvoltarea turismului ca experiență poate fi un proces aparte de descoperire și redescoperire a identității și rădăcinilor comune europene. Astfel, România poate viza atragerea turiștilor europeni în căutarea lor de repere și rădăcini autentice.

Principala dilemă a unui asemenea portofoliu constă în abordarea pe care ar trebui să și-o asume, fie una de forță în care reușește să puncteze temele sensibile de pe agenda europeană înaintea mișcărilor populiste, sau o abordare prudentă menită să reacționeze doar la derapajele realizate în numele protejării modului de viață european. Foarte ușor o abordare nepotrivită poate eticheta în percepția publică, portofoliul ca unul al propagandei.

Gestionarea soft a acestei probleme privitoare la protejarea modului de viață european poate lăsa fără subiect multe forțe politice euro-sceptice, dar în egală măsură poate fi privită că o păcăleală a națiunilor în efortul natural de autoconservare, efort care se manifestă în fața unor situații de risc care par a afecta structural societatea.

Summary

2019 was a decisive year for the European Union, the Summit of the European Council in Sibiu, in full campaign for the European Parliamentary elections, with the issue of Brexit on the table and under the auspices of a renewed populism and implicitly of nationalism on the political scene of Europe, it was intended to be an optimistic impetus for the future of the Union. Awareness of a profound reform that will keep us united, for good and for good, seeking common solutions to succeed in protecting our way of life, democracy and the rule of law has materialized in the vision of the new European commission in the form of a portfolio called Protecting our way of life – the European life.

CENTRUL DE STUDII GLOBALE
UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA" DIN SIBIU

contact: centru.csg@ulbsibiu.ro